

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/archiwum/93063,Historia-w-pikselach-Poznaj-Bohaterow-Niepodleglej.html>

27.02.2026, 08:05

Historia w pikselach: Poznaj Bohaterów Niepodległej

Historia w pikselach to miejsce, gdzie można pobrać cyfrowe wersje książek wydanych przez Instytut Pamięci Narodowej. Dziś proponujemy serię broszur „Bohaterowie Niepodległej”, przedstawiającą m.in. postacie, które uczestniczyły w zmaganiach o niepodległość Rzeczypospolitej w latach 1914–1918 oraz o granice Polski Odrodzonej w latach 1918–1921.

17.03.2024

Celem serii jest upamiętnienie heroizmu osób oraz czynów związanych z wydarzeniami tego czasu, jak również prezentacja wzorca postawy – poświęcenia dla idei niepodległości Polski. Pokazujemy sylwetki zarówno osób powszechnie znanych z kart podręczników najnowszych dziejów Polski, jak i tych bohaterów Niepodległej, których nazwiska, dziś często zapomniane, warto przypomnieć – m.in. żołnierzy Legionów Polskich, Armii Błękitnej, wojny polsko-bolszewickiej, członków Polskiej Organizacji Wojskowej, powstańców wielkopolskich i śląskich oraz innych polskich formacji wojskowych, uczestniczących w zmaganiach o Niepodległą i jej granice.

Seria „Bohaterowie Niepodległej”

**TERESA JADWIGA
GRODZIŃSKA**

Marek Pietruszka

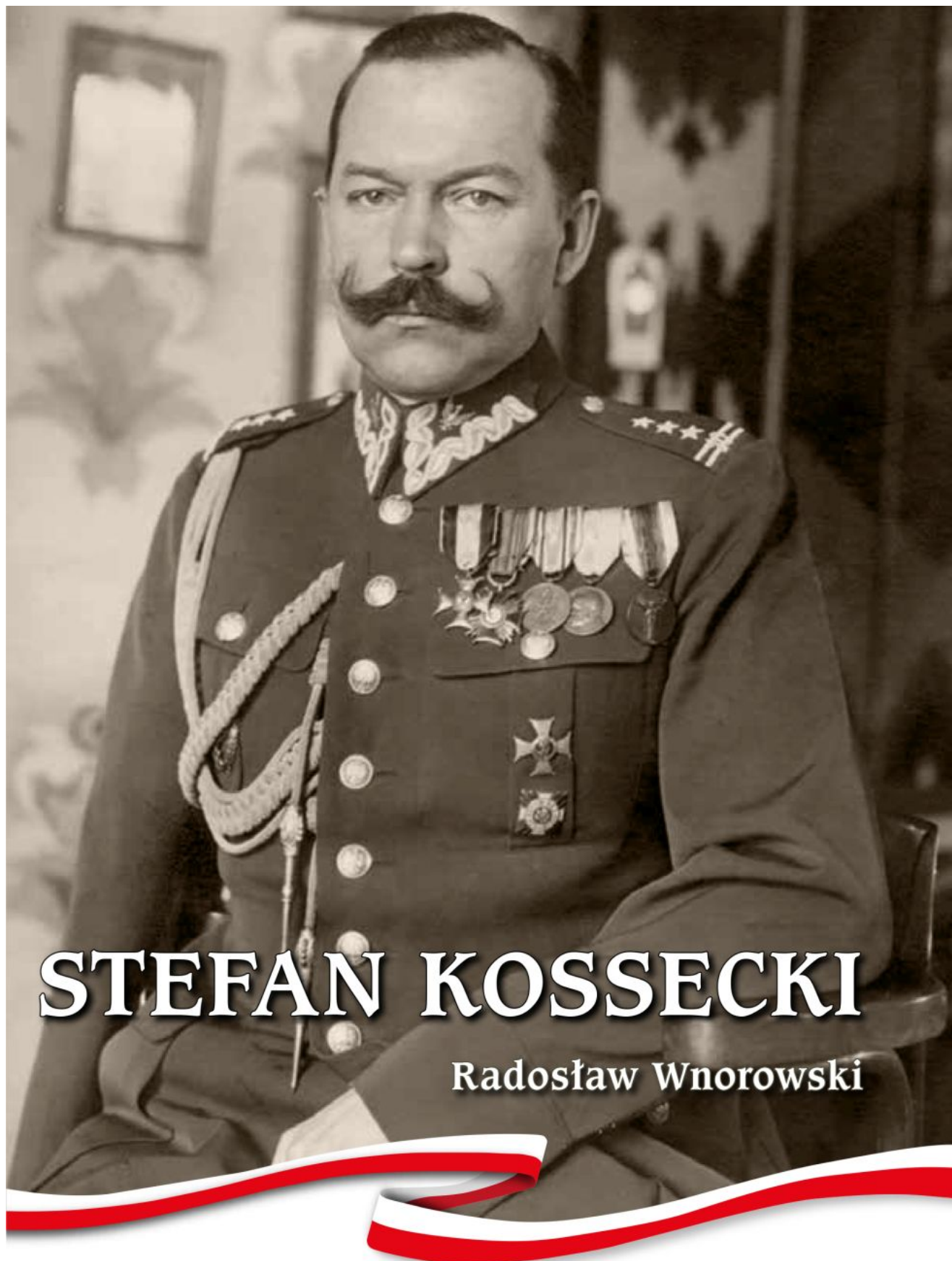
BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Teresa Jadwiga Grodzińska

[Marek Pietruszka, *Teresa Jadwiga Grodzińska*, Warszawa 2020](#)

Broszura powstała dla uczczenia setnej rocznicy męczeńskiej śmierci Teresy Jadwigi Grodzińskiej (1899–1920). Bohaterka była ochotniczką w wojnie polsko-bolszewickiej, sanitariuszką 4. Pułku Piechoty Legionów. Podczas walk pod Hrubieszowem wykazała się ogromną wytrwałością i hartem ducha, pracując z ogromnym poświęceniem. 1 września 1920 r. trafiła do niewoli i została brutalnie zamordowana przez bolszewików. Odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari.

[**►POBIERZ**](#)

STEFAN KOSSECKI

Radosław Wnorowski

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Stefan Kossecki

[Radosław Wnorowski, *Stefan Kossecki*, Warszawa 2020](#)

Broszura poświęcona płk. Stefanowi Kosseckiemu, uczestnikowi I wojny światowej, walk o granice Rzeczypospolitej oraz zasłużonemu organizatorowi szkolnictwa wojskowego. We wrześniu 1939 r. dowodził 18. Dywizją Piechoty, trafił do niewoli i zginął w rąk Sowietów w nieznanych okolicznościach.

[►POBIERZ](#)

STANISŁAW
KWAŚNIEWSKI

Przemysław Kałek

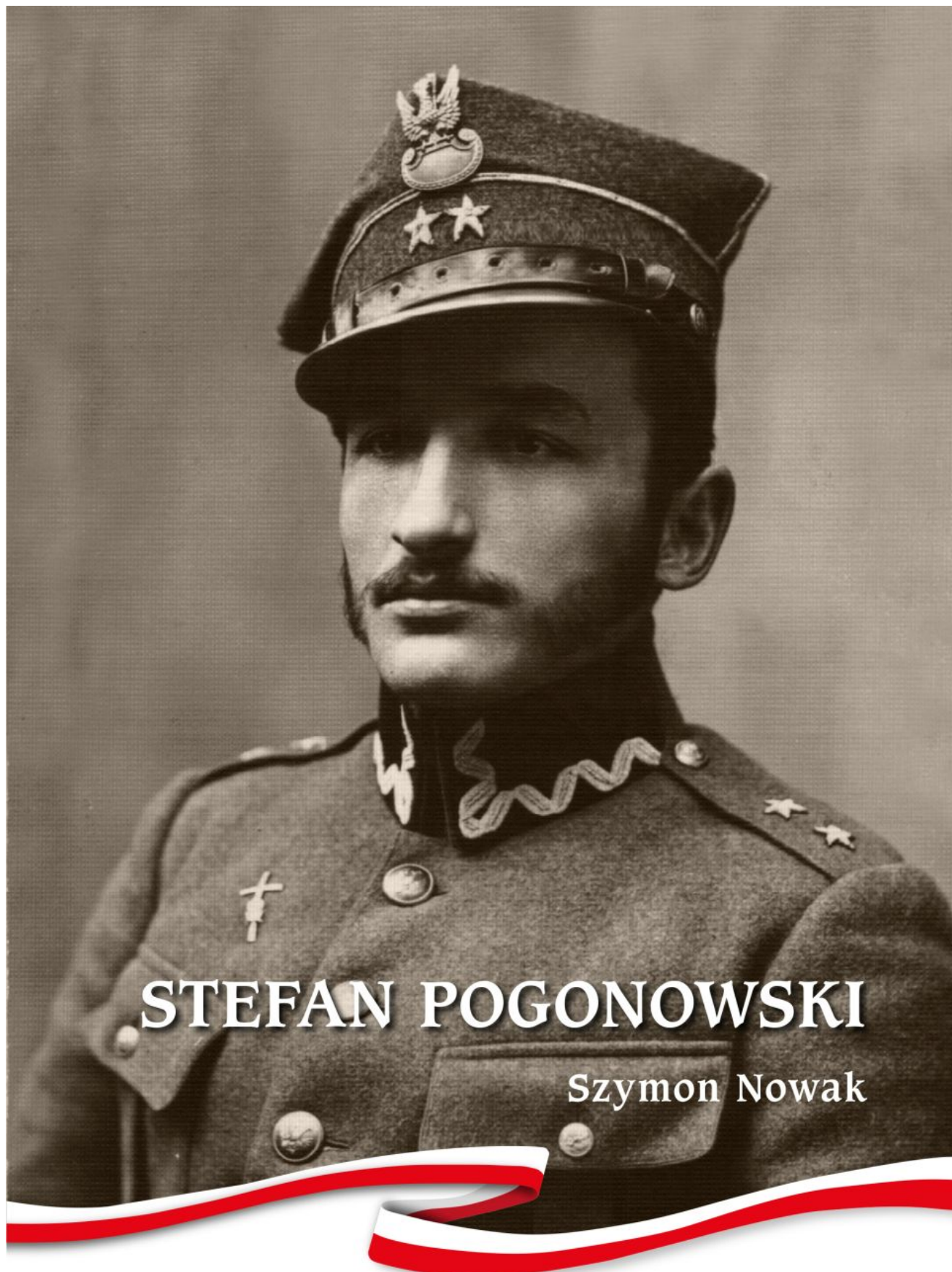
BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Stanisław Kwaśniewski

[Przemysław Kałek, *Stanisław Kwaśniewski*, Warszawa 2020](#)

Biogram Stanisława Kwaśniewskiego (1899-1944), żołnierza WP, uczestnika powstania wielkopolskiego, bitwy warszawskiej 1920 r., III powstania śląskiego, kampanii wrześniowej 1939 r., żołnierza ZWZ-AK, więźnia KL w Mauthausen.

[►POBIERZ](#)

STEFAN POGONOWSKI

Szymon Nowak

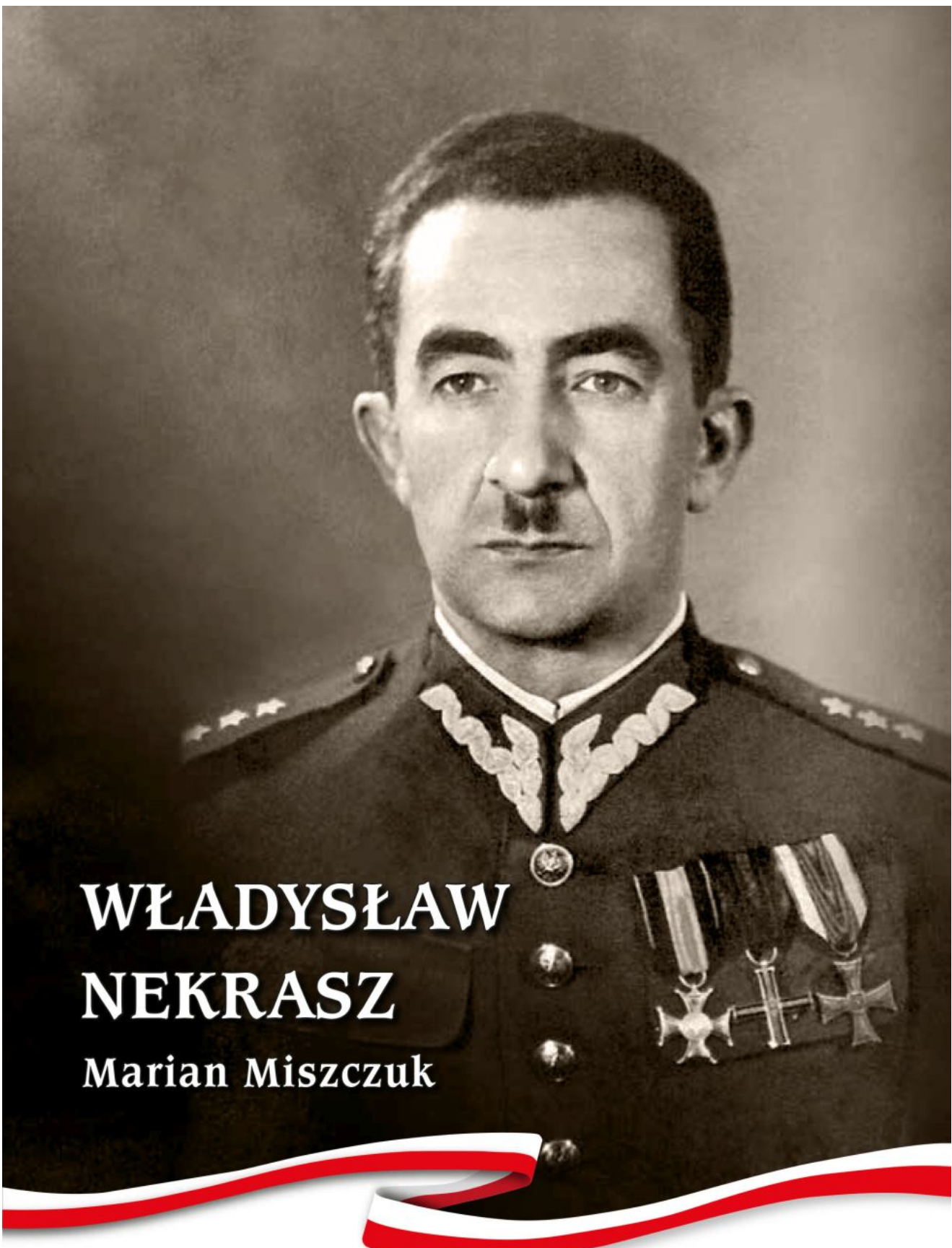
BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Stefan Pogonowski

[Szymon Nowak, *Stefan Pogonowski*, Warszawa 2020](#)

Biogram Stefana Pogonowskiego (1895–1920), porucznika piechoty WP, bohatera bitwy warszawskiej 1920 r. Za walki z Niemcami pod Rygą został odznaczony rosyjskim orderem i awansowany do stopnia porucznika. Podczas ofensywy 10. Dywizji Piechoty gen. Żeligowskiego działającej przy wsparciu 1. Dywizji Litewsko-Białoruskiej i 11. Dywizji Piechoty, jego batalion z 14 na 15 sierpnia 1920 r. w Mostkach Wólczyńskich został ostrzelany przez nieprzyjaciela, a on śmiertelnie ranny.

[**►POBIERZ**](#)

A black and white portrait of a man in a military uniform. He has dark hair, a mustache, and is looking directly at the camera. He is wearing a dark uniform with a high collar decorated with white braided patterns. On his left chest, there are several medals and ribbons. The background is a plain, light-colored studio backdrop.

WŁADYSŁAW NEKRASZ

Marian Miszczuk

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Władysław Nekrasz

[Marian Miszczuk, *Władysław Nekrasz*, Warszawa 2020](#)

Władysław Nekrasz (1893-1940) był współzałożycielem, a potem komendantem polskiego skautingu na Rusi. Uczestniczył w walkach o odzyskanie przez Polskę niepodległości, a następnie w wojnie 1920 r. Ukończył studia rolnicze i w tej dziedzinie pracował w wolnej Polsce. W 1939 r. walczył w wojnie obronnej. Wzięty do niewoli przez Sowieców, został zamordowany w Charkowie wiosną 1940 r.

[►POBIERZ](#)

HARCERZE W WOJNIE POLSKO-BOLSZEWICKIEJ

Tomasz Sikorski

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Harcerze w wojnie polsko-bolszewickiej

[Tomasz Sikorski, *Harcerze w wojnie polsko-bolszewickiej*, Warszawa 2020](#)

Przypadające w 2020 r. stulecie Bitwy Warszawskiej jest wyjątkową i niepowtarzalną okazją do przypomnienia ofiarnego udziału harcerstwa zarówno w tym wydarzeniu, jak i w całej wojnie z bolszewikami.

[►POBIERZ](#)

BOHATEROWIE SPOD ZADWÓRZA

Szymon Nowak

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Bohaterowie spod Zadwórze

[Szymon Nowak, *Bohaterowie spod Zadwórze*, Warszawa 2020](#)

Broszura poświęcona bohaterom jednej z bitew wojny polsko-bolszewickiej – starcia pod Zadwórzem na przedpolach Lwowa 17 VIII 1920 r. Tegoż dnia doszło do walki między liczącym 350 żołnierzy polskim batalionem a przeważającymi siłami bolszewików (3-6 tys. czerwonoarmistów). I choć Polacy w większości zginęli, to ich opór dał czas obrońcom Lwowa na przygotowanie się na ewentualny atak wroga.

[►POBIERZ](#)

KSIĄDZ
IGNACY JAN SKORUPKA

Bartłomiej Kluska

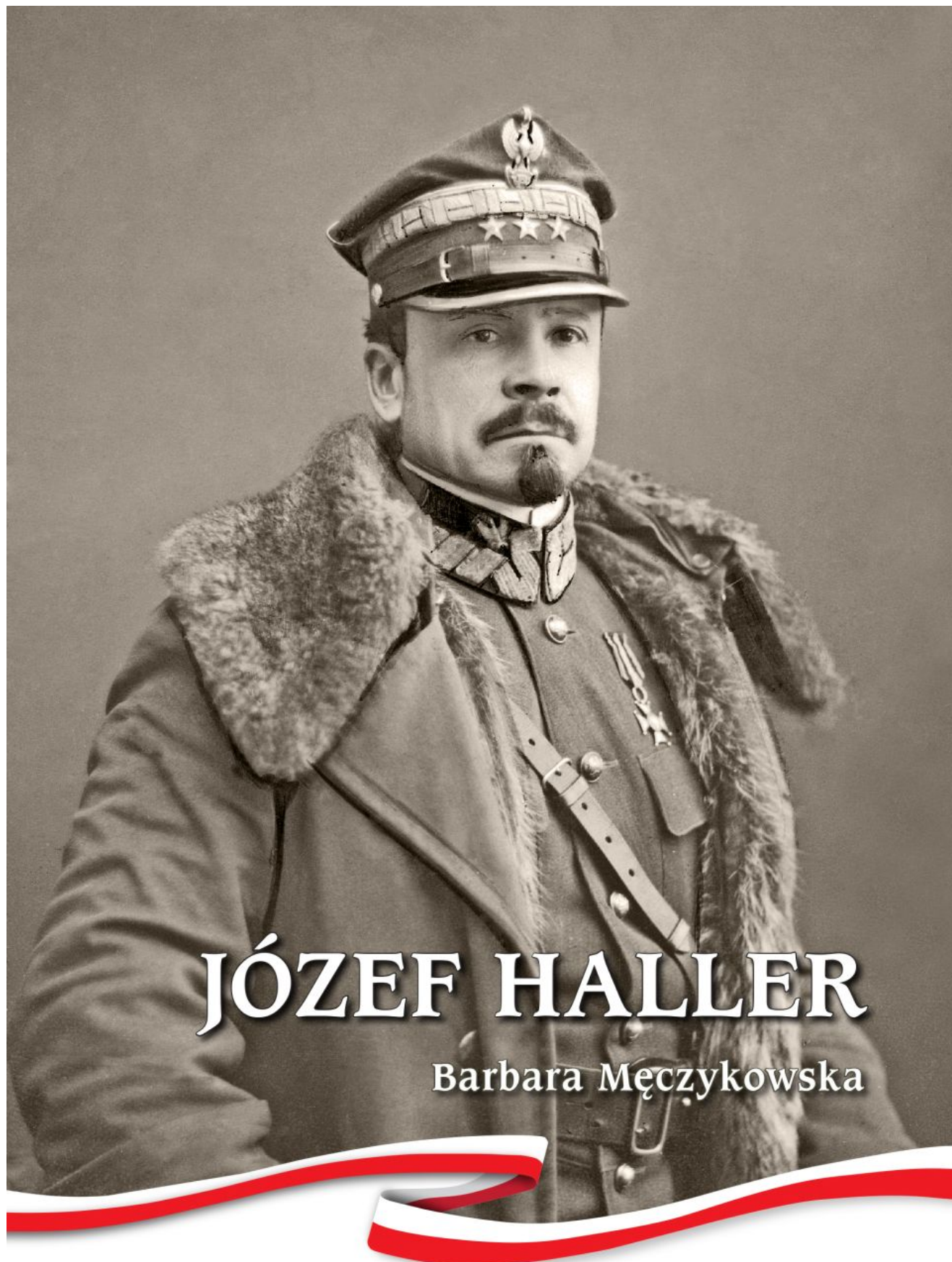
BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Ksiądz Ignacy Jan Skorupka

[Bartłomiej Kluska, *Ksiądz Ignacy Jan Skorupka*, Warszawa 2020](#)

Broszura przygotowana w setną rocznicę śmierci ks. Ignacego Skorupki, legendarnego już bohatera wojny polsko-bolszewickiej, który zginął w bitwie pod Ossowem 14 VIII 1920 r., towarzysząc w walce żołnierzom broniącym Warszawy przed Armią Czerwoną.

[**►POBIERZ**](#)

JÓZEF HALLER

Barbara Męczykowska

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Józef Haller

[Barbara Męczykowska, *Józef Haller*, Warszawa 2020](#)

Czytelnik poznaje szczegóły wychowania patriotycznego przyszłego generała, zdobywania wykształcenia, kariery wojskowej, działalności społecznikowskiej. Ukoronowaniem tych działań jest Błękitna Armia i zaślubiny Polski z morzem, a następnie Armia Ochotnicza. Jest też mowa o niełatwym okresie dwudziestolecia międzywojennego i późniejszym życiu na uchodźstwie.

[►POBIERZ](#)

ZYGMUNT RADOŃSKI
„ŻARSKI”

Marek Gałęzowski

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Zygmunt Radoński „Żarski”

[Marek Gałęzowski, *Zygmunt Radoński „Żarski”, Warszawa 2020*](#)

Zygmunt Radoński „Żarski” urodził się 30 stycznia 1896 r. w Rzeżewie w powiecie włocławskim. Kształcił się w Szkole Handlowej w Kaliszu, Szkole Handlowej we Włocławku i w Cesarsko-Królewskiej II Wyższej Szkole Realnej w Krakowie. Już w 1910 r. jako zaledwie czternastolatek należał do Polskich Drużyn Strzeleckich. Po ukończeniu szkoły podchorążych objął stanowisko adiutanta komendy Polskich Drużyn Strzeleckich w Krakowie. Kiedy wybuchła I wojna światowa, w pierwszych dniach sierpnia 1914 r. stanął na czele plutonu w III batalionie oddziału Józefa Piłsudskiego. 22 maja 1915 r. podczas walk w lesie pod Kozinkiem odniósł ciężką ranę głowy, wskutek której stracił prawe oko. Po rekonwalescencji na początku grudnia 1915 r. przeniesiono go na stanowisko zastępcy dowódcy Batalionu Uzupełniającego nr 1 w Kozienicach. 10 lub 20 maja 1916 r. objął dowództwo 3. kompanii 1. pp I Brygady. Na jej czele wziął udział w drugiej fazie kampanii wołyńskiej. Po kryzysie przysięgowym był internowany w Beniaminowie (lipiec 1917 – marzec 1918 r.). W kwietniu 1918 r. wstąpił do Polskiej Siły Zbrojnej, a następnie do Wojska Polskiego. 10 lipca 1919 r. został komendantem Szkoły Podoficerskiej w Dęblinie. Po ukończeniu kursu dowódców batalionów w Szkole Aplikacyjnej Oficerów Piechoty w Rembertowie zgłosił prośbę o przeniesienie na front wojny polsko-bolszewickiej. Poległ w 1920 r. w pobliżu Mizocza w przedwojennym powiecie zdołbunowskim na Wołyniu.

[►POBIERZ](#)

A black and white portrait of a man in a military uniform, looking slightly to the left. He has dark hair and is wearing a dark jacket with a high collar. Several medals and ribbons are pinned to his chest. The background is a plain, light color.

EDWARD FRANCISZEK HERBERT

Marek Kozubel

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Edward Franciszek Herbert

[Marek Kozubel, *Edward Franciszek Herbert*, Warszawa 2020](#)

Był zdolnym oficerem i krewnym jednego z najsłynniejszych polskich poetów - Zbigniewa Herberta. Wstąpił do Wojska Polskiego niemal natychmiast po odzyskaniu przez Polskę niepodległości. Brał udział w wojnach o granice Rzeczypospolitej w latach 1918-1920. W okresie międzywojennym okazał się jednym ze zdolniejszych oficerów wojsk pancernych w Wojsku Polskim. Na czele szwadronu czołgów w Armii Kraków bronił Polski we wrześniu 1939 r. Po zakończeniu walk trafił do niewoli sowieckiej. Jego życie przerwał strzał oprawcy NKWD. Kapitan Edward Franciszek Herbert był jedną z blisko 22 tysięcy ofiar zbrodni katyńskiej.

[►POBIERZ](#)

A profile portrait of a man, Stanisław Długosz, looking towards the left. He has dark hair and is wearing a dark, textured garment. The background is a dark, mottled blue-green.

STANISŁAW DŁUGOSZ
„TETERA”

Krzysztof Karol Daszyk

A decorative wavy ribbon in red and white, flowing from the left side towards the right, positioned above the text.

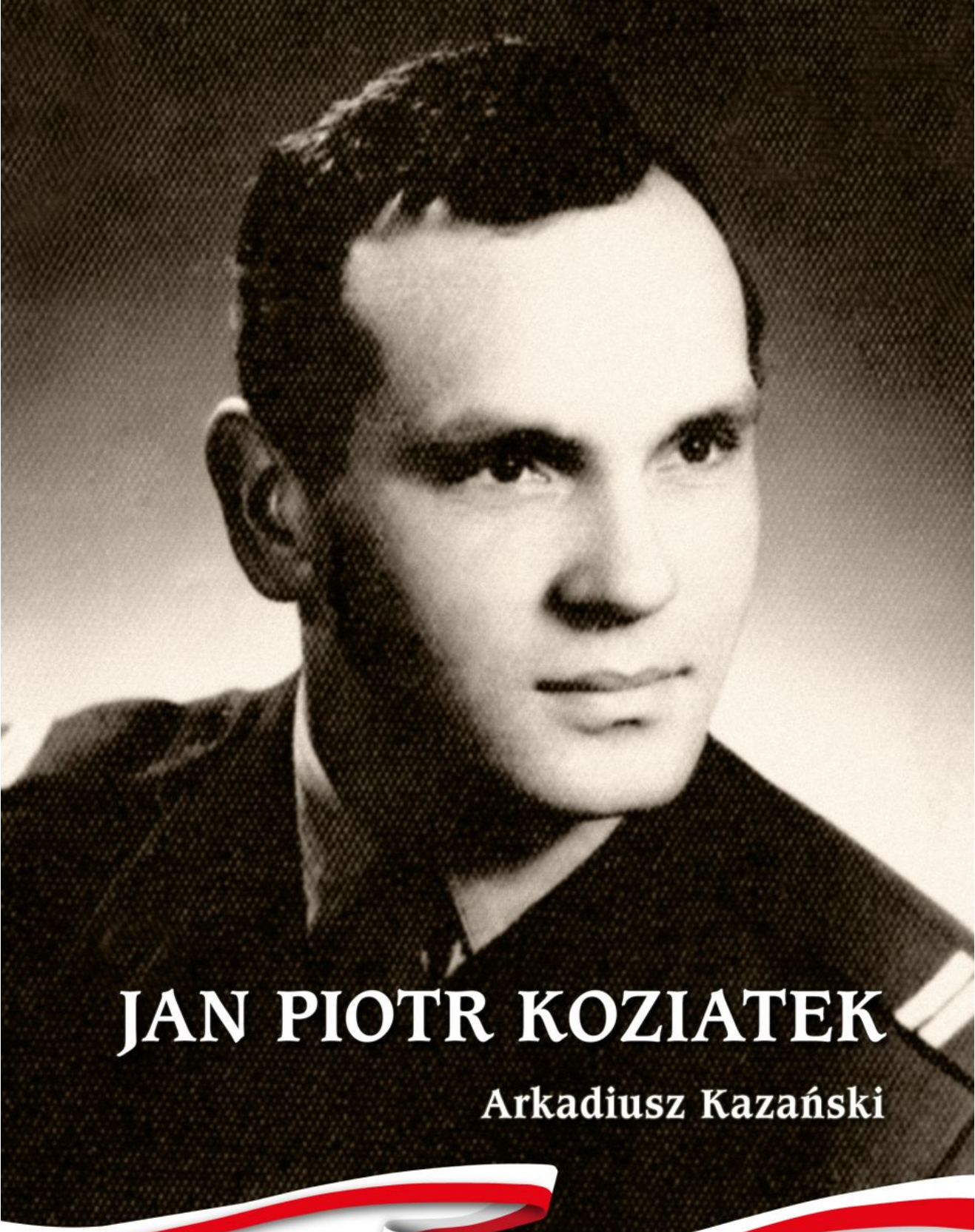
BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Stanisław Długosz „Tetera”

[Krzysztof Karol Daszyk, *Stanisław Długosz „Tetera”, Warszawa 2020*](#)

Historia krótkiego życia Stanisława Długosza „Tetera” – młodego poety legionisty, podporucznika I Brygady Legionów Polskich. Poległ on w bitwie pod Samoklęskami na Lubelszczyźnie 6 sierpnia 1915 r., dokładnie w pierwszą rocznicę wymarszu Pierwszej Kompanii Kadrowej z krakowskich Oleandrów w bój „za oswobodzenie ojczyzny”.

[**►POBIERZ**](#)

JAN PIOTR KOZIATEK

Arkadiusz Kazański

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Jan Piotr Koziatek

[Arkadiusz Kazański, *Jan Piotr Koziatek*, Warszawa 2020](#)

W broszurze przedstawiono biografię Jana Piotra Koziatka (1942–2017), członka opozycji, który działał na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności oraz respektowania praw człowieka w PRL. Jan Koziatek był przewodniczącym Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” w Stoczni Gdańskiej. Zatrzymany po 13 grudnia 1981 r., prawie rok spędził w ośrodku odosobnienia w Strzebielinku.

[►POBIERZ](#)

WILHELM WYRWIŃSKI
„WILK”

ZYGMUNT W.
BOBROWSKI „ZDZISŁAW”

Marek Gałęzowski

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Wilhelm Wyrwiński „Wilk”, Zygmunt Wiktor Bobrowski „Zdzisław”

[Marek Gałęzowski, Wilhelm Wyrwiński „Wilk”, Zygmunt Wiktor Bobrowski „Zdzisław”, Warszawa 2020](#)

Wilhelm Wyrwiński „Wilk” urodził się 30 grudnia 1882 r. Studiował na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. W 1908 r. wstąpił do Związku Walki Czynnej, a trzy lata później zaczął działać w Związku Strzeleckim. Po wybuchu wojny, 4 sierpnia 1914 r. objął dowództwo plutonu w V batalionie strzeleckim oddziału Józefa Piłsudskiego. 2 grudnia 1914 r. dowództwo plutonu w VI batalionie I Brygady, a 1 stycznia 1916 r. – kompanii w V batalionie 7. pp I Brygady. Podczas kampanii wołyńskiej wielokrotnie odznaczył się męstwem, m.in.: w bitwie pod Kuklami, a później w wiosennych walkach pozycyjnych. Wiosną 1917 r. objął dowództwo kompanii w 5. pp, a latem, tak jak inni legionieści, którzy nie złożyli przysięgi dochowania sojuszu z Niemcami i Austro-Węgrami, został wcielony do armii austro-węgierskiej i skierowany na front włoski. W lutym 1918 r. wrócił na studia w krakowskiej ASP. Równocześnie zgłosił akces do POW. Po obaleniu władzy austriackiej 1 listopada 1918 r. wstąpił do Wojska Polskiego. Mianowany kapitanem, został dowódcą pociągu pancernego „Piłsudczyk”. Zginął 28 grudnia 1918 r., udając się z pomocą do Lwowa obleżonego przez wojska ukraińskie.

Zygmunt Wiktor Bobrowski „Zdzisław” przyszedł na świat 17 października 1885 r. Ukończył Szkołę Mechaniczno-Techniczną Hipolita Wawelberga i Stanisława Rotwanda. W 1904 r. wstąpił do Polskiej Partii Socjalistycznej. 19 czerwca 1906 r. za udział w ruchu socjalistycznym został aresztowany przez Rosjan, uwięziony na Pawiaku, a następnie zesłany w 1907 r. na dwa lata do guberni wiackiej, skąd zbiegł. Po przedostaniu się do zaboru austriackiego zamieszkał we Lwowie, gdzie od 1908 r. studiował w Szkole Politechnicznej. Wstąpił wówczas do Związku Walki Czynnej, później do jawnego „Strzelca”. Po wybuchu I wojny światowej 23 sierpnia 1914 r. wyruszył na czele kompanii borysławskiej do Krakowa. 23 października 1914 r. poprowadził ją do ataku w bitwie pod Laskami, podczas której został ciężko ranny w głowę. 23 lipca 1915 r. został oficerem Placu Legionów Polskich w Piotrkowie Trybunalskim, a później komendantem Placu w Kozienicach. W pierwszych dniach kwietnia 1916 r. przeniesiono go do Komendy Grupy Legionów Polskich, a po kryzysie przysięgowym wraz ze swoją placówką, podporządkowaną Polskiemu Korpusowi Posiłkowemu – do Nowego Miasta pod Przemyślem. W lutym 1918 r. wrócił do Warszawy i wstąpił do Polskiej Siły Zbrojnej. Został dowódcą kompanii w garnizonie warszawskim. W powstającym Wojsku Polskim objął dowództwo Legii Akademickiej. W grudniu 1918 r. zreorganizował podległe sobie oddziały, tworząc z nich 36. pp Legii Akademickiej. Na jego czele 7 stycznia rozpoczął akcję przedarcia się do Lwowa w ramach działania Grupy „Bug”. 8 stycznia został ranny we wsi Macoszyn, następnego dnia zmarł szpitalu w Żółkwi.

► POBIERZ

TADEUSZ ŻULIŃSKI „ROMAN BARSKI”

Marek Gałęzowski

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Tadeusz Żuliński „Roman Barski”

[Marek Gałęzowski, *Tadeusz Żuliński „Roman Barski”*, Warszawa 2020](#)

W broszurze przedstawiono życie i udział w walce o niepodległość Polski Tadeusza Żulińskiego. Bratanek członka Rządu Narodowego z czasów powstania styczniowego, straconego w Cytadeli warszawskiej wraz z Romualdem Trauguttem, absolwent Uniwersytetu we Lwowie, był jednym z czołowych uczestników irredenty polskiej w zaborze austriackim przed I wojną światową. Po wybuchu wojny służył w 1. pp Legionów Polskich, uzyskując awans oficerski, pełnił funkcję adiutanta Józefa Piłsudskiego. Jako jeden z najbardziej zaufanych oficerów Komendanta został skierowany do okupowanej przez Rosjan Warszawy, gdzie objął funkcję komendanta tajnej Polskiej Organizacji Wojskowej. Zorganizował jej struktury, szkolenie wojskowe, działalność wydawniczą. Następnie na własną prośbę wstąpił do I Brygady, wraz z batalionem swoich podkomendnych z POW. Poległ podczas kampanii wołyńskiej.

[**►POBIERZ**](#)

A sepia-toned portrait of a man in a military uniform, identified as Wilhelm Jakub Kasprzykiewicz. He is wearing a dark uniform with a high collar featuring a wavy pattern, and several medals are pinned to his chest. The background is dark and textured.

Szymon Nowak

**WILHELM
JAKUB KASPRZYKIEWICZ**

A stylized graphic element consisting of a red and white wavy ribbon that curves across the bottom of the page.

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Wilhelm Jakub Kasprzykiewicz

[Szymon Nowak, *Wilhelm Jakub Kasprzykiewicz*, Warszawa 2020](#)

Broszura opowiada historię Wilhelma Kasprzykiewicza, żołnierza Legionów Polskich i „Błękitnej Armii” gen Hallera. W Wojsku Polskim Kasprzykiewicz walczył przeciwko Ukraińcom i brał udział w wojnie bolszewickiej. Wsławił się w bitwie pod Ossowem-Leśniakowizną w sierpniu 1920 r., za co otrzymał Krzyż Virtuti Militari. W czasie wojny obronnej 1939 r. działał w sztabie armii „Prusy”. Dostał się do niewoli niemieckiej, a Niemcy w nieznanych okolicznościach przekazali jeńca stronie sowieckiej. W kwietniu 1940 r. Wilhelm Kasprzykiewicz został zamordowany w Katyniu.

[►POBIERZ](#)

**HENRYK BOLESŁAW
DYDUCH**

Grzegorz Łeszczyński

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Henryk Bolesław Dyduch

[Grzegorz Łeszczyński, *Henryk Bolesław Dyduch*, Warszawa 2020](#)

Henryk Bolesław Dyduch urodził się 3 października 1896 r. w Nowosielcach w województwie lwowskim. Był starszym synem Wojciecha Dyducha i Reginy. Ukończył gimnazjum realne w Łańcucie. Maturę zdał w 1921 r. 1 sierpnia 1914 r. wstąpił do Legionu Wschodniego, a po jego rozwiązaniu, został wcielony do armii austro-węgierskiej. W 1916 r. ukończył szkołę oficerów rezerwy w stopniu podporucznika. Jesienią 1918 r. wstąpił do Polskiej Organizacji Wojskowej, a w czerwcu 1919 r. do Wojska Polskiego, gdzie został przydzielony do 39. pułku piechoty Strzelców Lwowskich, stacjonującego w Jarosławiu. W październiku 1919 r. został odkomenderowany do Ministerstwa Spraw Wojskowych. W lipcu i sierpniu 1920 r. walczył w 2. pułku piechoty Obrony Warszawy. W listopadzie 1920 r. został przydzielony do Komisji Weryfikacyjnej Oddziału V Sztabu Generalnego WP. W latach 1921-1922 studiował prawo na Uniwersytecie Warszawskim. Po wybuchu II wojny światowej został dowódcą II batalionu Ośrodka Zapasowego 24. Dywizji Piechoty w Przemyślu. Walczył m.in. na północnym odcinku obrony miasta. W końcowej fazie walk o Lwów 20 września 1939 r. jego batalion wraz z batalionem mjr. Eugeniusza Lityńskiego z 11. Karpackiej Dywizji Piechoty przedostał się do miasta przez niemieckie pozycje. Po wkroczeniu do Lwowa oddziałów armii sowieckiej, podobnie jak kilka tysięcy innych polskich oficerów, Dyduch został internowany w obozie w Starobielsku, a wiosną 1940 r. zamordowany w Charkowie i pogrzebany w Piatichatkach na mocy decyzji Biura Politycznego KC WKP(b) z 5 marca tr.

► [POBIERZ](#)

JÓZEF GIGIEL-MELECHOWICZ

Marek Kozubel

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

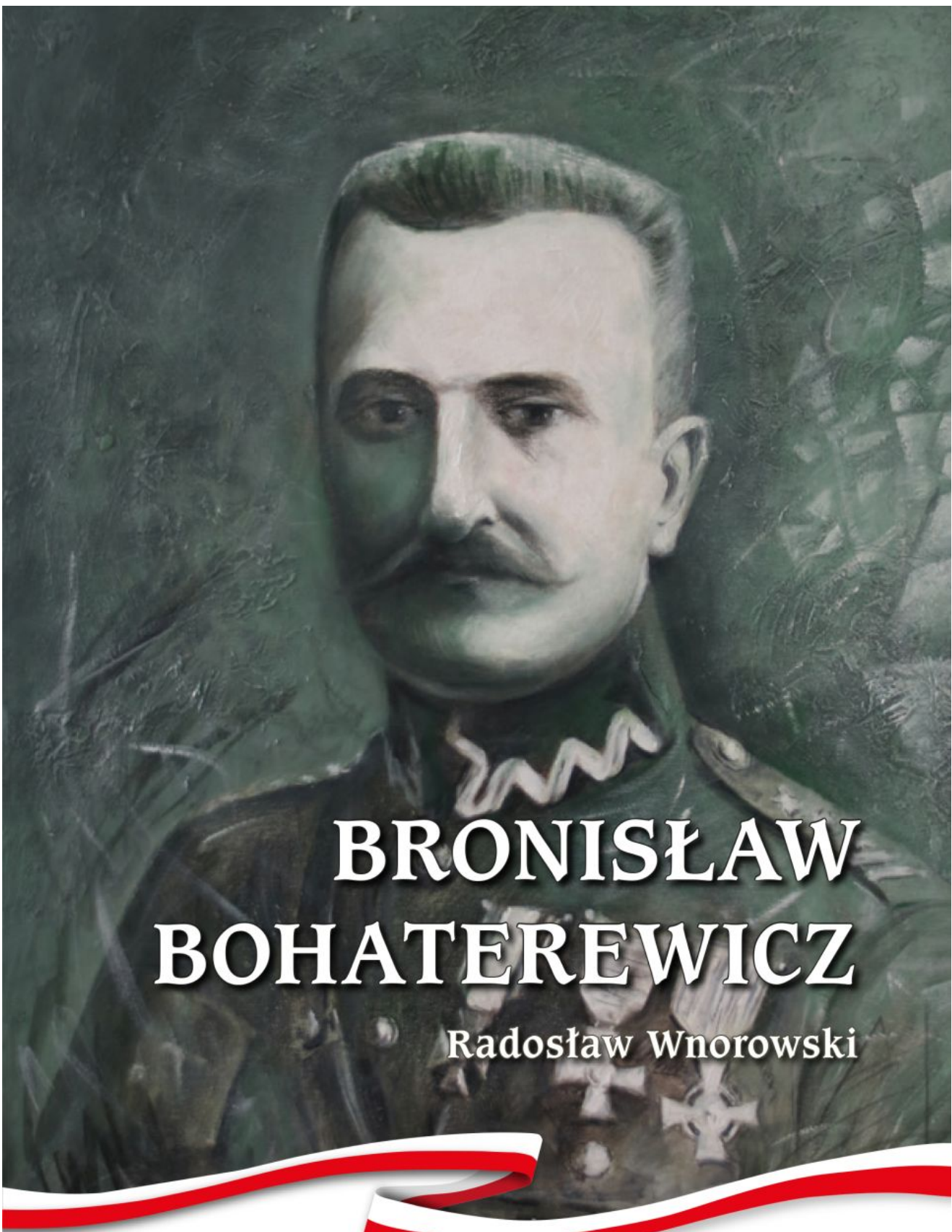
Józef Gigiel-Melechowicz

[Marek Kozubel, Józef Gigiel-Melechowicz, Warszawa 2020](#)

Urodzony 6 marca 1890 r. w Samborze. Syn Antoniego Gigieła i Marii z domu Korczak. W wieku 22 lat został członkiem Związku Strzeleckiego. Podczas I wojny światowej walczył w szeregach 1. i 6. Pułku Piechoty Legionów Polskich. Wyróżnił się podczas bitwy pod

Kostiuchnówką. Po kryzysie przysięgowym został członkiem Polskiej Organizacji Wojskowej. Brał udział w wojnie polsko-sowieckiej 1919-1920. W 1939 r. został wyznaczony na dowódcę Podkarpackiej Brygady Obrony Narodowej. Po wojnie obronnej 1939 r. znalazł się w sowieckiej niewoli. Ofiara zbrodni katyńskiej. Za życia został wyróżniony wieloma odznaczeniami, m.in. Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari.

[**►POBIERZ**](#)

A portrait painting of a man with a mustache, wearing a military uniform with several medals on his chest. The background is dark and textured. The name 'BRONISŁAW BOHATEREWICZ' is written in large, white, serif capital letters across the middle of the portrait.

BRONISŁAW BOHATEREWICZ

Radosław Wnorowski

A decorative wavy ribbon in red and white colors, positioned below the author's name and above the motto.

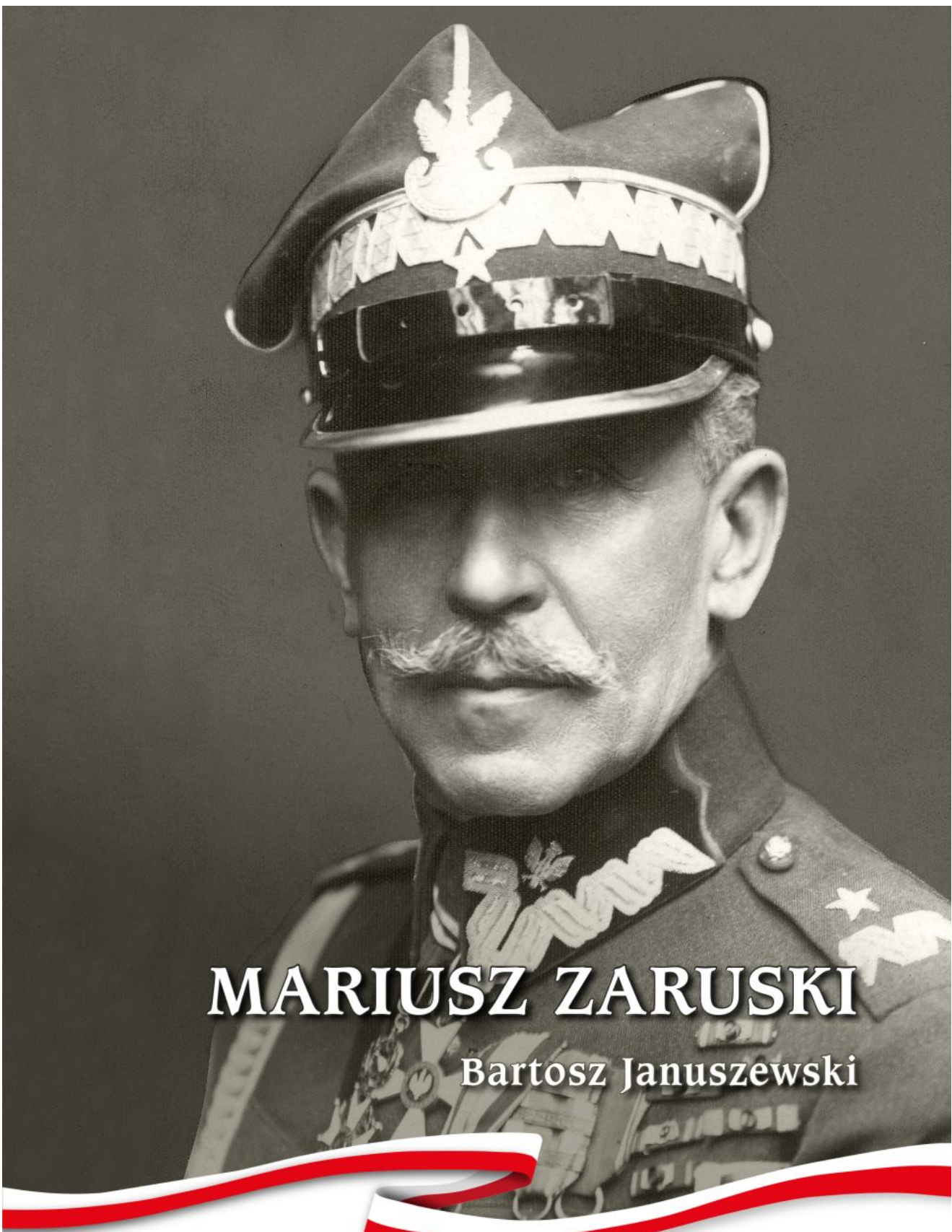
BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Bronisław Bohaterewicz

[Radosław Wnorowski, *Bronisław Bohaterewicz*, Warszawa 2020](#)

Bronisław Bohaterewicz (1870–1940) był jednym z założycieli Samoobrony Ziemi Grodzieńskiej, która broniła Ziemi Wschodnich zarówno przed Niemcami, jak i Sowietami. Brał też udział w wojnie polsko-bolszewickiej, w której dowodził oddziałami podczas ofensywy wileńskiej i w Bitwie Warszawskiej. Po przejściu w stan spoczynku zajmował się działalnością kombatancką. Aresztowany i internowany przez Sowietów po agresji ZSRS 17 września 1939 r. Został przewieziony do obozu w Kozielsku i osadzony z innymi generałami, m.in. Henrykiem Minkiewiczem i Mieczysławem Smorawińskim. Zginął prawdopodobnie 9 kwietnia 1940 r. Był najstarszym polskim generałem, który został rozstrzelany w Katyniu.

[►POBIERZ](#)

MARIUSZ ZARUSKI

Bartosz Januszewski

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Mariusz Zaruski

[Bartosz Januszewski, *Mariusz Zaruski*, Warszawa 2020](#)

Biografia Mariusza Zaruskiego (1867-1941), żołnierza Legionów Polskich, uczestnika walk o niepodległość i granice, społecznika, wychowawcy młodzieży, pioniera turystyki górskiej i narciarstwa, „pierwszego harcerza i żeglarza Rzeczypospolitej”.

[►POBIERZ](#)

**BOGUSŁAW
SZUL-SKJÖLDKRONA**

Marek Gałęzowski

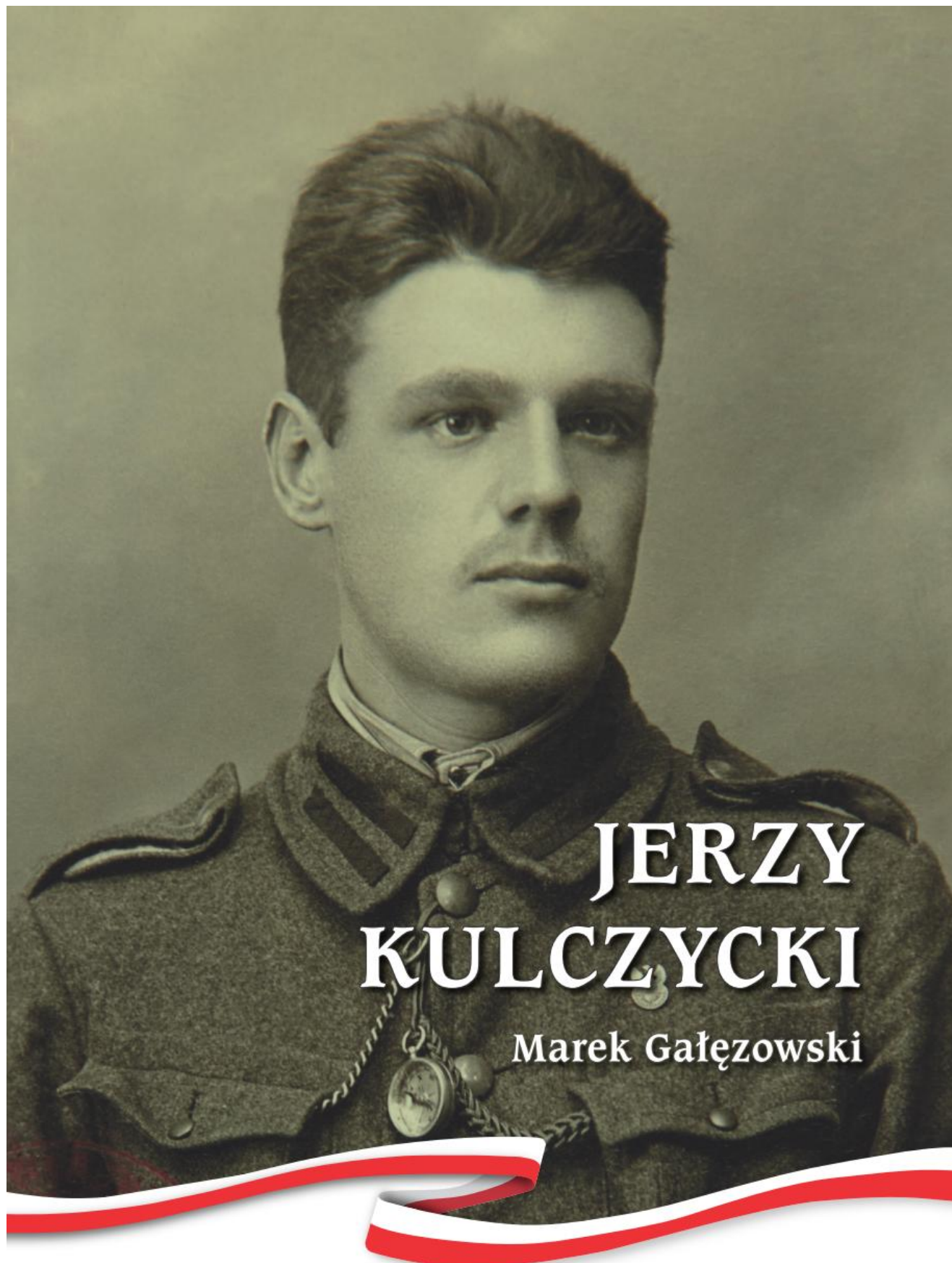
BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Bogusław Szul-Skjöldkrona

[Marek Gałęzowski, *Bogusław Szul-Skjöldkrona*, Warszawa 2020](#)

Bogusław Maria Aleksander Szul-Skjöldkrona, na co dzień używający nazwiska Bogusław Szul, wywodził się ze szwedzkiej rodziny z dawna osiadłej w Polsce. Był przedstawicielem pokolenia, które przed I wojną światową angażowało się niemal od ławy gimnazjalnej w prace niepodległościowe. Niespełna dziewiętnastoletni wstąpił do Legionów, przeszedł ich cały szlak wojenny, uzyskał awans oficerski. Wyróżnił się tym, że kiedy jego macierzysta II Brygada w proteście przeciw traktatowi brzeskiemu zerwała sojusz z Austrią, przeszedł na rosyjską stronę frontu pod Rarańczą, zdołał przedostać się do niej z Warszawy, pokonując setki kilometrów i linię frontu rosyjsko-austriackiego. Pod Kaniowem bił się z Niemcami, a później z Ukrainy dotarł na północ Rosji, gdzie w Murmańsku formowało się polskie wojsko. Stamtąd został wysłany do sztabu Armii Błękitnej gen. Józefa Hallera, swojego dowódcy z Legionów. Z nią też wrócił do niepodległej już Polski. Szul był nie tylko wojskowym, lecz także uchodził za najwybitniejszego twórcę tekstów piosenek II Brygady Legionów i kolekcjonerem tekstów piosenek i przyśpiewek wojskowych. Ten utalentowany oficer poległ w wojnie z bolszewikami na dalekiej Ukrainie. Miał dwadzieścia pięć lat.

[►POBIERZ](#)

JERZY KULCZYCKI

Marek Gałęzowski

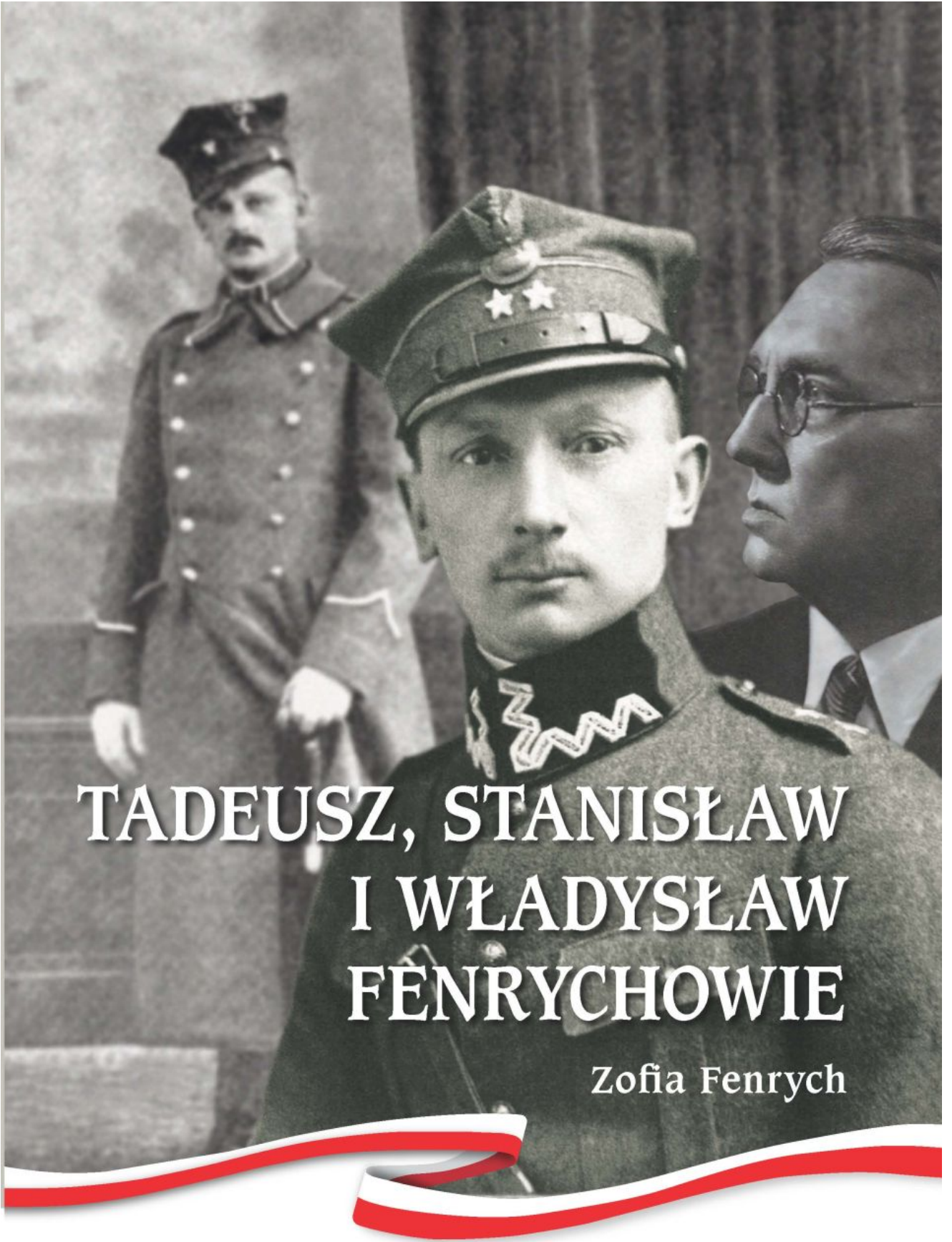
BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Jerzy Kulczycki

[Marek Gałęzowski, *Jerzy Kulczycki*, Warszawa 2020](#)

Historia poległego w wieku dwudziestu czterech lat na kresowej ziemi połockiej w wojnie z bolszewikami Jerzego Kulczyckiego, legionisty, sierżanta I Brygady Józefa Piłsudskiego i oficera Wojska Polskiego, kawalera Virtuti Militari.

[►POBIERZ](#)

TADEUSZ, STANISŁAW I WŁADYSŁAW FENRYCHOWIE

Zofia Fenrych

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Tadeusz, Stanisław i Władysław Fenrychowie

[Zofia Fenrych, *Tadeusz, Stanisław i Władysław Fenrychowie*, Warszawa 2019](#)

Tematem broszury są życiorysy niepodległościowe trzech braci: Tadeusza (ur. 1882), Stanisława (ur. 1883) i Władysława (ur. 1891) Fenrychów. Pierwsza część opracowania poświęcona jest jednak ich ojcu – urodzonemu w 1850 r. w Środzie Władysławowi Edwinowi, który zaszczerpił w synach patriotyczne nastawienie. Poznajemy w niej także dzieciństwo i młodość trzech braci Fenrychów, jak również krótkie rysy biograficzne ich trzech siostr.

Następnie ukazana została droga kariery wojskowej Tadeusza i Władysława w armii cesarskich Niemiec – biorących udział w I wojnie światowej. Trzeci z braci – Stanisław nie został w ogóle powołany do wojska. Wpierw dzierżawił majątek na Śląsku, aby w 1917 r. wrócić do Wielkopolski.

Druga część opracowania wprowadza czytelnika w szczegóły udziału braci w powstaniu wielkopolskim. Tadeusz i Władysław wzięli aktywny udział w walkach powstańczych, Stanisław zaś wspierał braci i działania powstańcze finansowo. Omówiona została specyfika powstania wielkopolskiego, podkreślono niedobór kadry oficerskiej, odwołując się do publikacji autorstwa Tadeusza Fenrycha, jak również przedwojennych opracowań, m.in. Włodzimierza Lewandowskiego. Możemy prześledzić działania Tadeusza i Władysława podczas kluczowych operacji powstańczych Frontu Północnego – m.in. zdobycia Szubina i Łabiszyna.

Kolejna część publikacji – zatytułowana „W wolnej Polsce...” poświęcona jest pasjonującym życiorysom bohaterów opracowania w dwudziestolecie międzywojennym. Najwięcej miejsca poświęcono losom powojennym Tadeusza, następnie wybitnym osiągnięciom organizacyjnym Stanisława, jak również karierze wojskowej i administracyjnej Władysława.

Czwartą część broszury stanowi analiza tragicznych życiorysów braci Fenrychów podczas II wojny światowej, która dla najstarszego Tadeusza i najmłodszego Władysława zakończyła się odpowiednio śmiercią w obozie w Buchenwaldzie i śmiercią w twierdzy brzeskiej. Stanisław z kolei w latach okupacji roztoczył opiekę nad całą rodziną i innymi rodzinami więźniów. Do głębi poruszają losy dzieci braci Fenrychów, z których troje – w związku z działalnością w AK – zostało aresztowanych i zamęczonych na śmierć przez Niemców...

Ostatnia część publikacji odnosi się do okresu po II wojnie światowej, kiedy to duża część umęczonej rodziny Fenrychów wróciła do Wielkopolski. Stanisław Fenrych zmarł w szpitalu w Kościanie w 1955 r., do końca kontestując system komunistyczny w Polsce. W podsumowaniu opracowania dr Zofia Fenrych odniosła się do upamiętnień braci Fenrychów w wolnej Polsce.

[**►POBIERZ**](#)

**WŁADYSŁAW
BELINA-PRAŻMOWSKI**

Tomasz Gąsowski

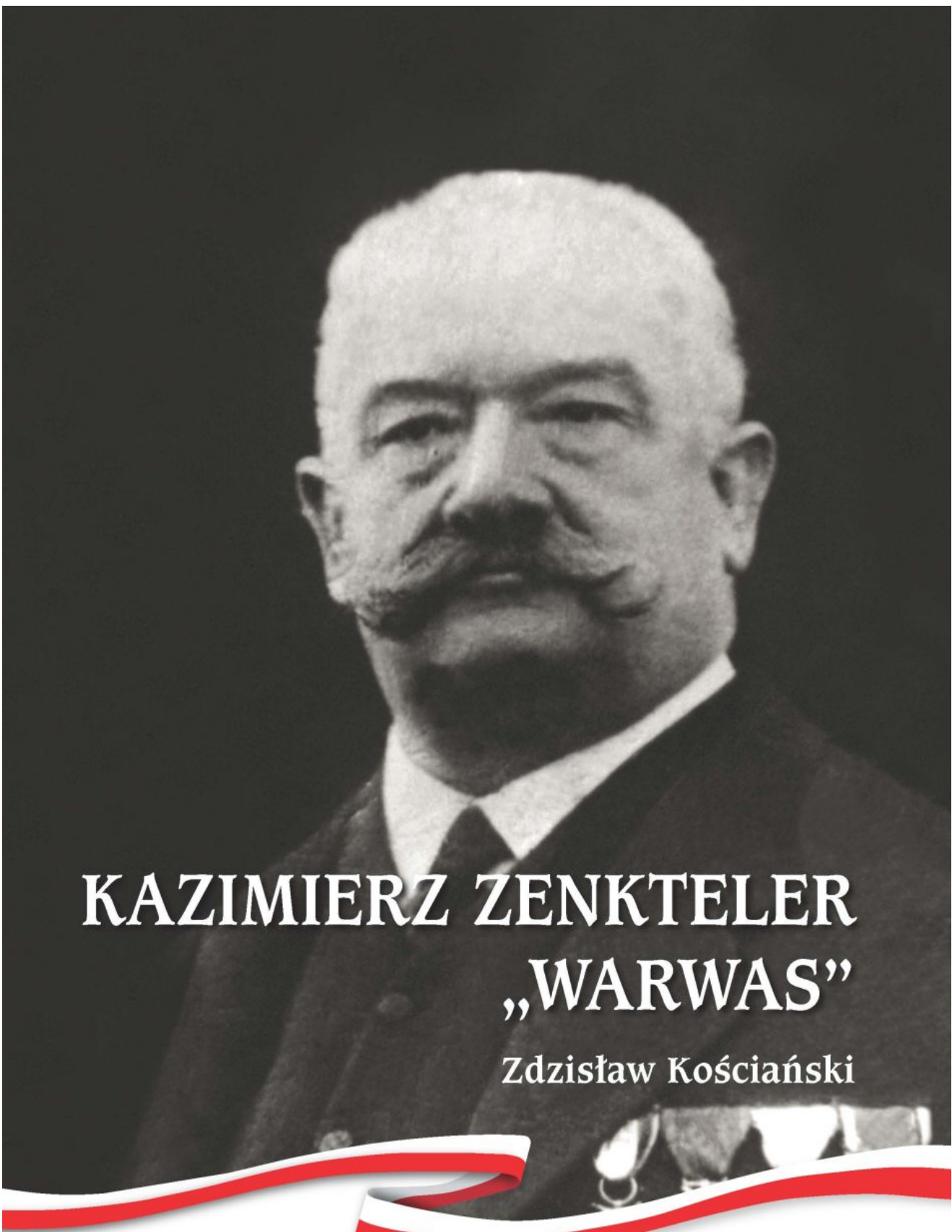
BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Władysław Belina-Prażmowski

[Tomasz Gąsowski, *Władysław Belina-Prażmowski*, Warszawa 2020](#)

Ułan, rotmistrz, potem pułkownik „Belina”, czyli Władysław Zygmunt Prażmowski, strzelec i legionista, z czasem także polityk i działacz społeczny. Bohater pieśni, które znało każde dziecko. Wojenne imię trwale zastąpiło właściwe personalia nie tylko na okres sześcioletniej służby frontowej, lecz i w dalszym życiu prywatnym i publicznym. Jego żołnierze z dumą nazywali siebie „beliniakami”.

[►POBIERZ](#)

A black and white portrait of an elderly man with a prominent mustache, wearing a dark suit and tie. The portrait is the central focus of the book cover.

KAZIMIERZ ZENKTELER „WARWAS”

Zdzisław Kościański

A decorative wavy ribbon in red and white colors, positioned horizontally across the lower part of the cover.

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Kazimierz Zenkteler „Warwas”

[Zdzisław Kościański, *Kazimierz Zenkteler „Warwas”, Warszawa 2019*](#)

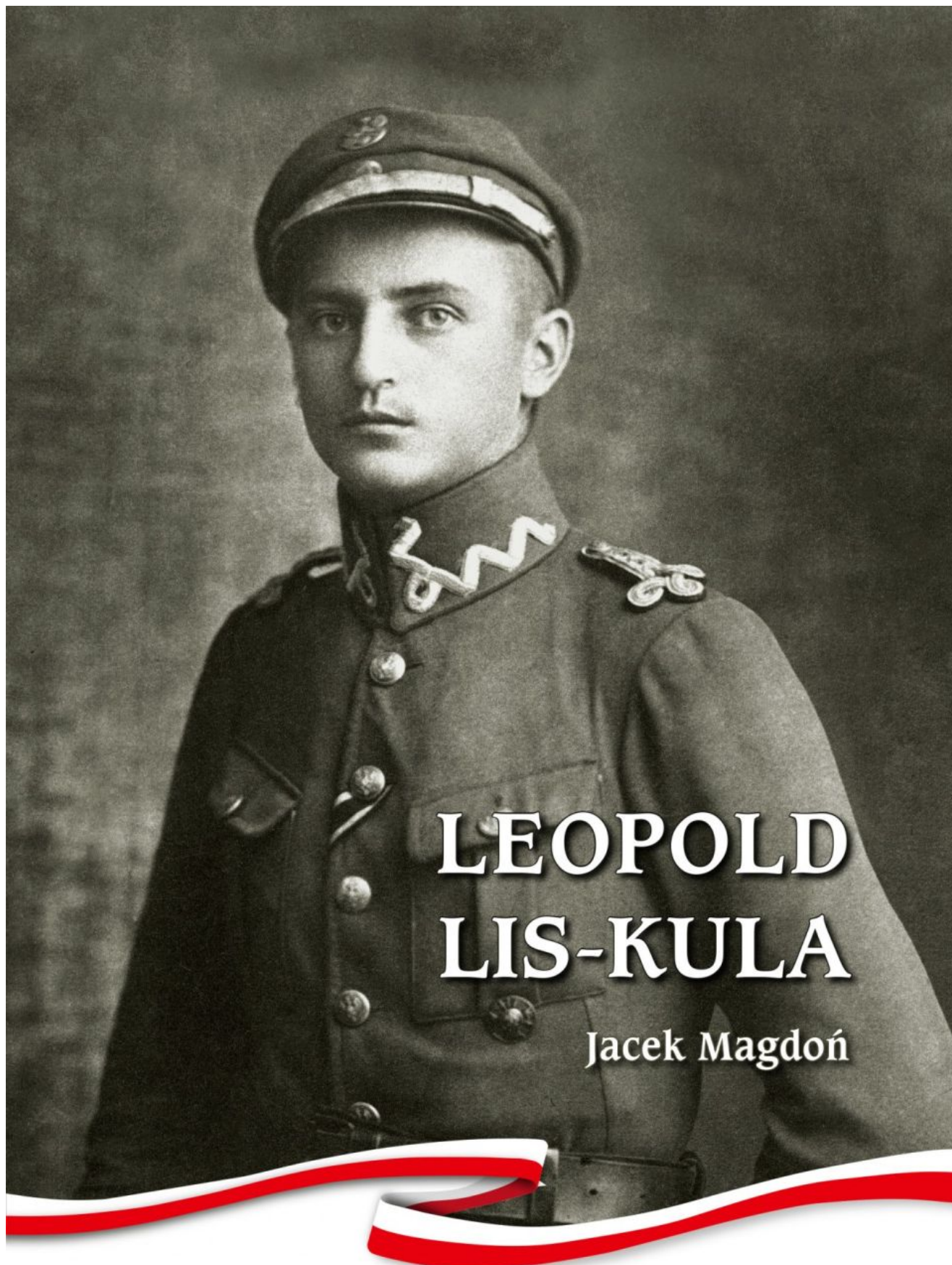
Ppłk Kazimierz Zenkteler urodził się 24 stycznia 1884 r. w Wojnowicach w powiecie nowotomyskim, w rodzinie kupca Edwarda i Joanny z Szyfterów. W publikacji przybliżone zostały jego losy w czasie I wojny światowej oraz jego akcja niepodległościowa w 1918 roku w zachodniej Wielkopolsce. Z osobą Zenktelera od 1 stycznia 1919 r. powiązały swoje działania grupy powstańcze w Buku, Grodzisku, Opalenicy, Rostarzewie, Rakoniewicach, Wielichowie, Przemęcie, Witkowie Polskim i Kamieńcu. Był on autorem akcji powstańczej oddziałów z Wielichowa, Kościana, Wilkowa Polskiego, Stęszewa, Wielkich Łęk, Kamieńca, Obry, Rakoniewic i Grodziska, które opanowały Wolsztyn. W ręce dowodzonych wtedy przez niego powstańców wpadła broń z dużą ilością amunicji oraz całkowite wyposażenie szpitala. Zenkteler organizował front zachodni powstania wielkopolskiego, objął Okręg Wojskowy, równocześnie pełnił obowiązki dowódcy 155 Pułku Piechoty (I Pułku Rezerwowego), został dowódcą grupy zachodniej frontu wielkopolskiego.

Z kolei w styczniu 1920 r. dowodzone przez niego oddziały uczestniczyły w rewindykacji ziem zachodniej Wielkopolski. Podczas wojny polsko-bolszewickiej 1920 r. dowodził 7 Rezerwową Wielkopolską Brygadą Piechoty, a następnie 23 Dywizją Piechoty. W czasie powstań śląskich wspierał materiałami wojennymi POW Górnego Śląska. W czerwcu 1921 roku polskie czynniki rządowe wyznaczyły go tam dowódcą armii powstańczej. Zadaniem jego miało być utrzymanie w ryzach armii powstańczej do chwili, gdy zapadną decyzje o likwidacji powstania i podziale Górnego Śląska. Po likwidacji powstania przeszedł z powrotem do Wojska Polskiego.

Pod koniec 1921 roku przeniesiony został do rezerwy. Osiadł na roli w Mieściskach. Był członkiem honorowym wielu towarzystw, m.in. Towarzystwa Powstańców i Wojaków w Lwówku Wielkopolskim, wchodził w skład grupy byłych dowódców powstania, którzy powzięli decyzję o utworzeniu Centralnego Komitetu do Badań nad Historią Powstania Wielkopolskiego 1918-1919.

Ppłk Kazimierz Zenkteler był represjonowany przez Niemców. W grudniu 1939 roku został przez nich deportowany do Generalnego Gubernatorstwa – do Jędrzejowa. Zmarł 22 stycznia 1955 roku w całkowitym zapomnieniu.

[**►POBIERZ**](#)

LEOPOLD LIS-KULA

Jacek Magdoń

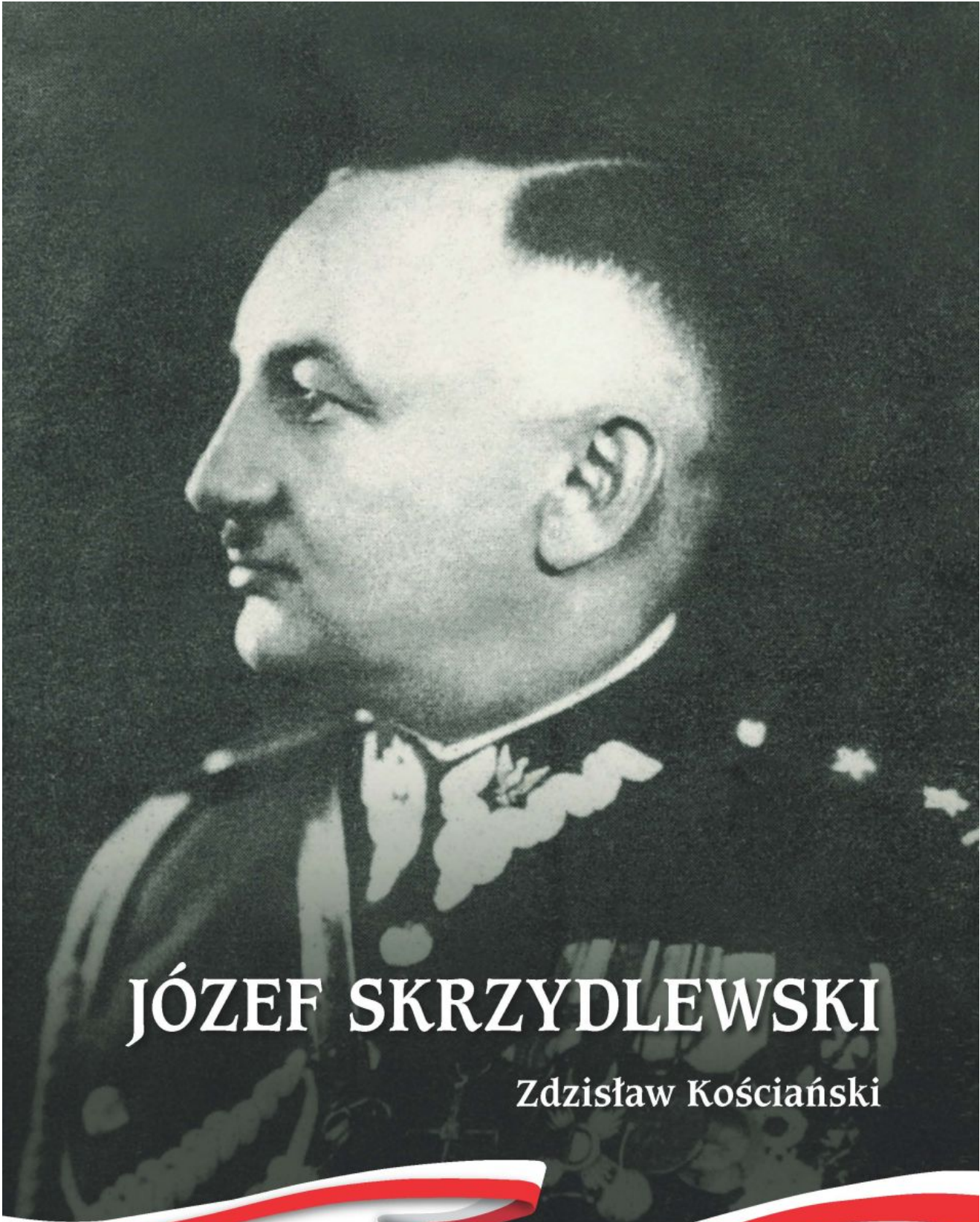
BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Leopold Lis-Kula

[Jacek Magdoń, *Leopold Lis-Kula*, Warszawa 2019](#)

Leopold Lis-Kula był uzdolnionym i wartościowym oficerem, ulubieńcem Józefa Piłsudskiego. Przejawiał niezwykle talent dowódczy.

[►POBIERZ](#)

JÓZEF SKRZYDLEWSKI

Zdzisław Kościański

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Józef Skrzydlewski

[Zdzisław Kościański, Józef Skrzydlewski, Warszawa 2019](#)

Ppłk dypl. Józef Skrzydlewski to organizator kompanii powstańczych w Grodzisku Wielkopolskim, dowódca kompanii, ppłk Wojska Polskiego.

Urodził się 21 lutego 1896 r. w Grodzisku Wielkopolskim. Podczas nauki w szkole powszechnej uczestniczył w strajku szkolnym 1906/1907. W gimnazjum grodziskim zaliczył pięć klas, pozostałe w Gimnazjum św. Marii Magdaleny w Poznaniu. Przeszedł stopnie wtajemniczenia Towarzystwa Tomasza Zana, prowadząc tajne kółka i ucząc młodszych kolegów języka polskiego, literatury i historii. Należał do drużyny wojskowej tejże organizacji, a następnie do Tajnej Organizacji Niepodległościowej w Poznaniu.

Przed wybuchem I wojny światowej brał udział w kursie wojskowym w Krakowie. Zmobilizowany jako piechur do armii niemieckiej, po przeszkoleniu w baonie zapasowym 6 Pułku Grenadierów we Wschowie wcielony został na początku 1916 r. do 82 Pułku Piechoty i skierowany na front wschodni. W lecie 1917 r. przerzucono go na front zachodni. Uczestniczył w walkach odwrotowych armii niemieckiej w Belgii. W końcu listopada zdezerterował i dotarł do Poznańskiego.

W 1918 roku po nawiązaniu kontaktu z organizacjami ruchu niepodległościowego w rodzinnym Grodzisku Wlkp. przystąpił do zorganizowania polskiej Służby Straży i Bezpieczeństwa, z którą usunął dotychczasowe władze z miasta i okolic. Utworzył w Grodzisku Wlkp. organizacyjne i zaopatrzeniowe zaplecze frontu zachodniego. Pod koniec stycznia 1919 r. zakończył formowanie drugiej z kolei grodziskiej kompanii powstańczej. W końcu stycznia przystąpił do formowania trzeciej kompanii, na czele której na początku marca przeprowadzał operację zabezpieczania obszaru na pld. od Zbąszynia. W marcu z kompanią wszedł w skład 2 Pułku Strzelców Wielkopolskich. Zorganizował pierwszą szkołę podoficerską tegoż pułku we Lwówku i 4 kompanię karabinów maszynowych.

Jako dowódca 4 kompanii karabinów maszynowych wyruszył w sierpniu 1919 r. na front wschodni, gdzie przebywał do marca 1920 r. Następnie przeniesiony został rozkazem Naczelnego Dowództwa na stanowisko instruktora-wykładowcy Szkoły Oficerskiej w Bydgoszczy, gdzie przebywał do 1926 r. Po odbyciu studiów w Wyższej Szkole Wojennej przeniesiono go (1928) do Ministerstwa Spraw Wojskowych, potem do Sztabu Głównego (w międzyczasie - w latach 1934-1936 - przebywał na stażu liniowym w 81 Pułku Piechoty w Grodnie, jako dowódca baonu). Był aktywnym członkiem organizacji powstańczych, m.in. przez szereg lat przewodniczącym Koła Powstańców Wielkopolskich w Warszawie.

Po przekroczeniu granicy rumuńskiej we wrześniu 1939 roku został internowany. Od 1940 roku przebywał we Francji, gdzie pełnił funkcję szefa sztabu I Dywizji Grenadierów Armii Polskiej. Po upadku Francji więziony przez Niemców w obozach jenieckich (1940-1945), po powrocie do kraju brał aktywny udział w pracach organizacji zrzeszających powstańców wielkopolskich, m.in. był częstym gościem Związku Powstańców Wielkopolskich w Grodzisku Wlkp. W latach 50. był represjonowany.

Zmarł 7 maja 1952 r. w Warszawie. Staraniem Komisji Środowiskowej Powstańców Wielkopolskich przy ZBoWiD ekshumowano jego zwłoki w Warszawie i przewieziono do Grodziska Wlkp., gdzie w 1957 r. złożono je w mogile pierwszych poległych powstańców

wielkopolskich na cmentarzu parafialnym. Po latach doczekał się upamiętnienia także poza cmentarzem w postaci patronowania jednemu z rond w Grodzisku Wlkp.

[**►POBIERZ**](#)

KSIĄDZ JÓZEF WRYCZA

Krzysztof Korda

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Ksiądz Józef Wrycza

[Krzysztof Korda, *Ksiądz Józef Wrycza*, Warszawa 2019](#)

Ksiądz Józef Wrycza (1884–1961) był działaczem narodowym na Pomorzu. Angażował się w życie społeczne i kulturalne, nieustannie zabiegał o podtrzymywanie ducha polskości, z bronią w ręku wziął udział w batalii o przyłączenie Pomorza do Polski w 1920 r. Józef Wrycza pozostawał też aktywny w regionalnym ruchu kaszubskim: Towarzystwie Młodokaszubów. Szybko zyskał autorytet wśród Pomorzan i stał się liderem pomorskiego obozu narodowego. Postrzegany był jako symbol i wzorzec. W okresie międzywojennym został – początkowo w Wielu, następnie zaś na całym Pomorzu – liderem dużej organizacji kombatanckiej działającej pod nazwą Towarzystwo Powstańców i Wojaków. W czasie drugiej wojny był ukrywany przez swoich parafian. Gdy powstała na Pomorzu Tajna Organizacja Wojskowa „Gryf Kaszubski”, w lipcu 1941 r. przemianowana na „Gryfa Pomorskiego”, ks. Wrycza stanął na czele organizacji konspiracyjnej. Po wojnie był inwigilowany przez Urząd Bezpieczeństwa, a później przez Służbę Bezpieczeństwa. Do końca życia hołdował uniwersalnym wartościom, dawał przykład stałej dbałości o Niepodległą, głosił potrzebę budowania kraju wolnego, bezpiecznego, opartego na poczuciu wspólnoty.

[**►POBIERZ**](#)

**FRANCISZEK
SIKORSKI**

Szymon Nowak

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Franciszek Sikorski

[Szymon Nowak, *Franciszek Sikorski*, Warszawa 2020](#)

Franciszek Sikorski - urodzony w 1889 r. we Lwowie kawaler Virtuti Militari, Krzyża Niepodległości i Krzyża Walecznych. Działal na rzecz niepodległości Polski w Związku Walki Czynnej, Związku Strzeleckim i w Polskiej Organizacji Wojskowej. Był żołnierzem Legionów Polskich, gdzie służył w 3., 4., a następnie 6. pp. Jako dowódca 13. Pułku Strzelców Polskich walczył z bolszewikami na Kubaniu. Po powrocie do kraju dowodził 28. Pułkiem Strzelców Kaniowskich, XIX Brygadą Piechoty i XX Brygadą Piechoty. Na froncie ukraińskim walczył w walkach pod Jezupolem, a w wojnie bolszewickiej - w bataliach toczonych nad rzeką Dźisną. W okresie międzywojennym był dowódcą 9. DP stacjonującej w Siedlcach. Na stopień generała brygady został mianowany w 1927 r. W 1933 r. odszedł w stan spoczynku. Po wybuchu II wojny światowej dowodził Grupą Obrony Lwowa. Po oddaniu miasta Sowieciom został aresztowany przez NKWD i zamordowany w Charkowie w kwietniu 1940 r.

[►POBIERZ](#)

**KSIĄDZ
JÓZEF SKOREL**

Grzegorz Łeszczyński

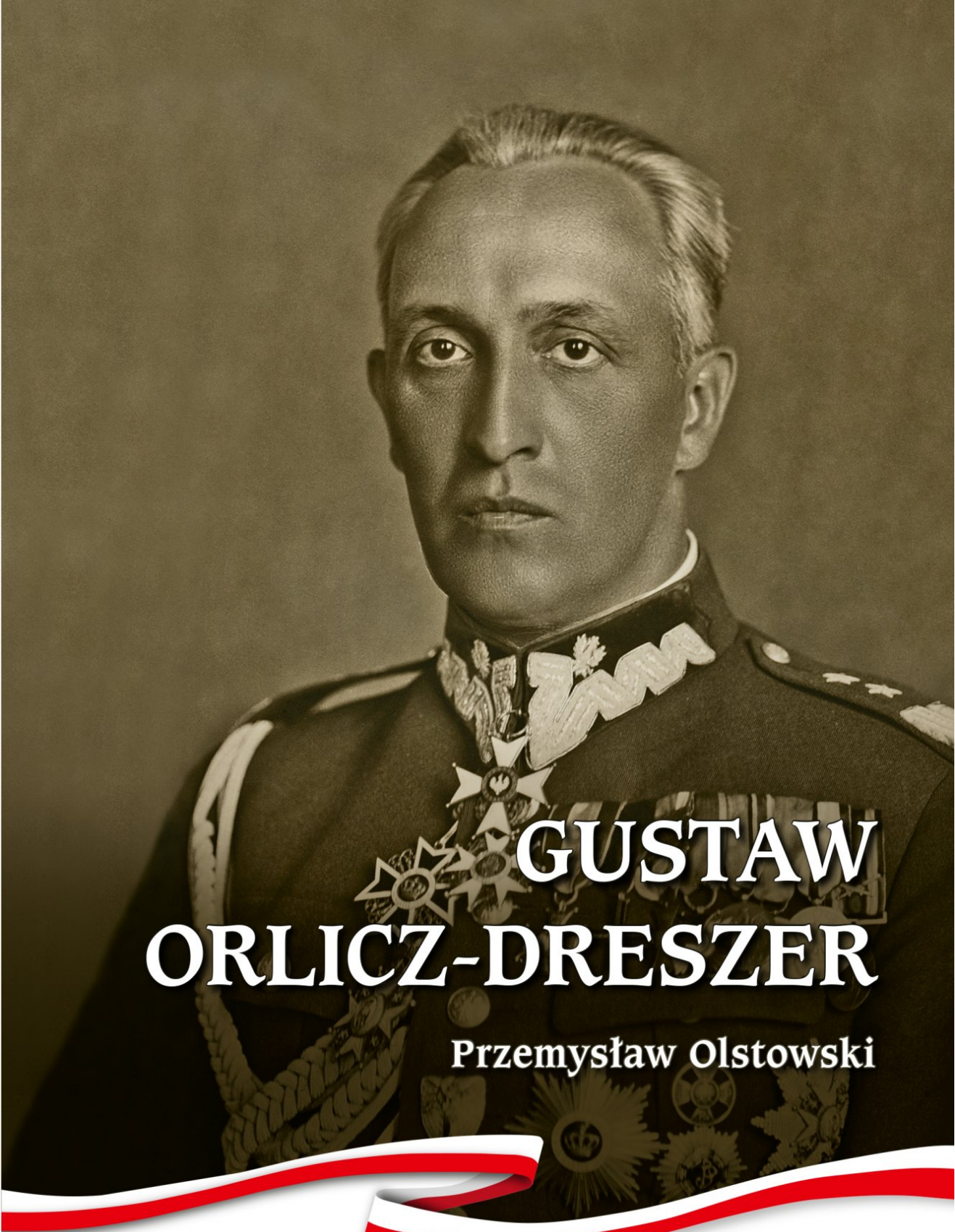
BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Ksiądz Józef Skorel

[Grzegorz Łeszczyński, *Ksiądz Józef Skorel*, Warszawa 2020](#)

Józef Skorel był księdzem rzymskokatolicki, podpułkownikiem Wojska Polskiego. Urodził się w 1893 r. w Nowogródku. Ukończył Seminarium Duchowne w Petersburgu, następnie studiował na tamtejszej Rzymskokatolickiej Akademii Duchownej, której nie ukończył ze względu na wybuch rewolucji październikowej. Angażował się w działalność niepodległościową w Bobrujsku. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości został zawodowym kapłanem WP, sprawował posługę w pułku strzelców w Białymstoku, twierdzy w Brześciu Litewskim, Szpitalu Okręgowym w Grudziądzu, 1 Szpitalu Okręgowym w Warszawie, Centrum Wyszkożenia Sanitarnego w Warszawie. Był kapłanem wojny polsko-bolszewickiej. W 1939 r. dostał się do niewoli sowieckiej, przebywał w obozach w Kozielsku i Ostaszkowie. Został zamordowany w 1940 r. w Kalinie (Twerze), spoczywa w Miednoje. Odznaczony Krzyżem Niepodległości, Złotym Krzyżem Zasługi, Brązowym Medalem za Długoletnią Służbę, Medalem Pamiątkowym za Wojnę 1918–1921 oraz Medalem Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości.

[►POBIERZ](#)

A sepia-toned portrait of Gustaw Orlicz-Dreszer, a Polish military officer. He is shown from the chest up, wearing a dark military uniform with a high collar and numerous medals and decorations on his chest. The background is a plain, light-colored studio backdrop.

GUSTAW ORLICZ-DRESZER

Przemysław Olstowski

A stylized graphic of the Polish flag, consisting of a red and white horizontal ribbon that curves across the bottom of the page.

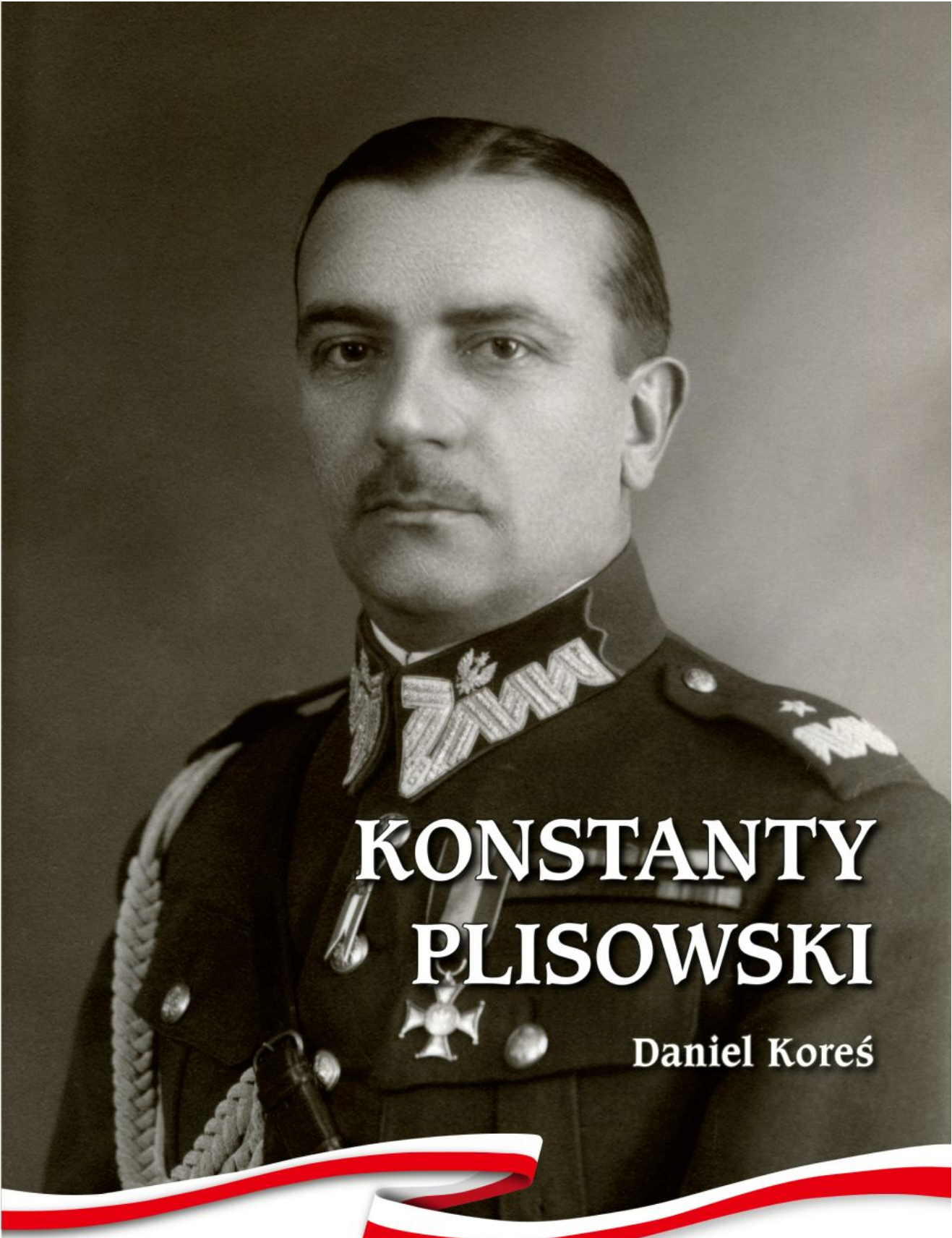
BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Gustaw Orlicz-Dreszer

[Przemysław Olstowski, *Gustaw Orlicz-Dreszer*, Warszawa 2019](#)

Gustaw Orlicz-Dreszer, żołnierz Legionów Polskich, członek Polskiej Organizacji Wojskowej, kawalerzysta, generał dywizji Wojska Polskiego, inspektor armii, uczestnik I wojny światowej oraz wojny polsko-bolszewickiej 1919-1920, realizator przewrotu majowego 1926 r., przedstawiciel obozu sanacyjnego i jednocześnie bliski współpracownik marszałka Józefa Piłsudskiego - w zmaganiach o Niepodległą.

[►POBIERZ](#)

KONSTANTY PLISOWSKI

Daniel Koreś

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Konstanty Plisowski

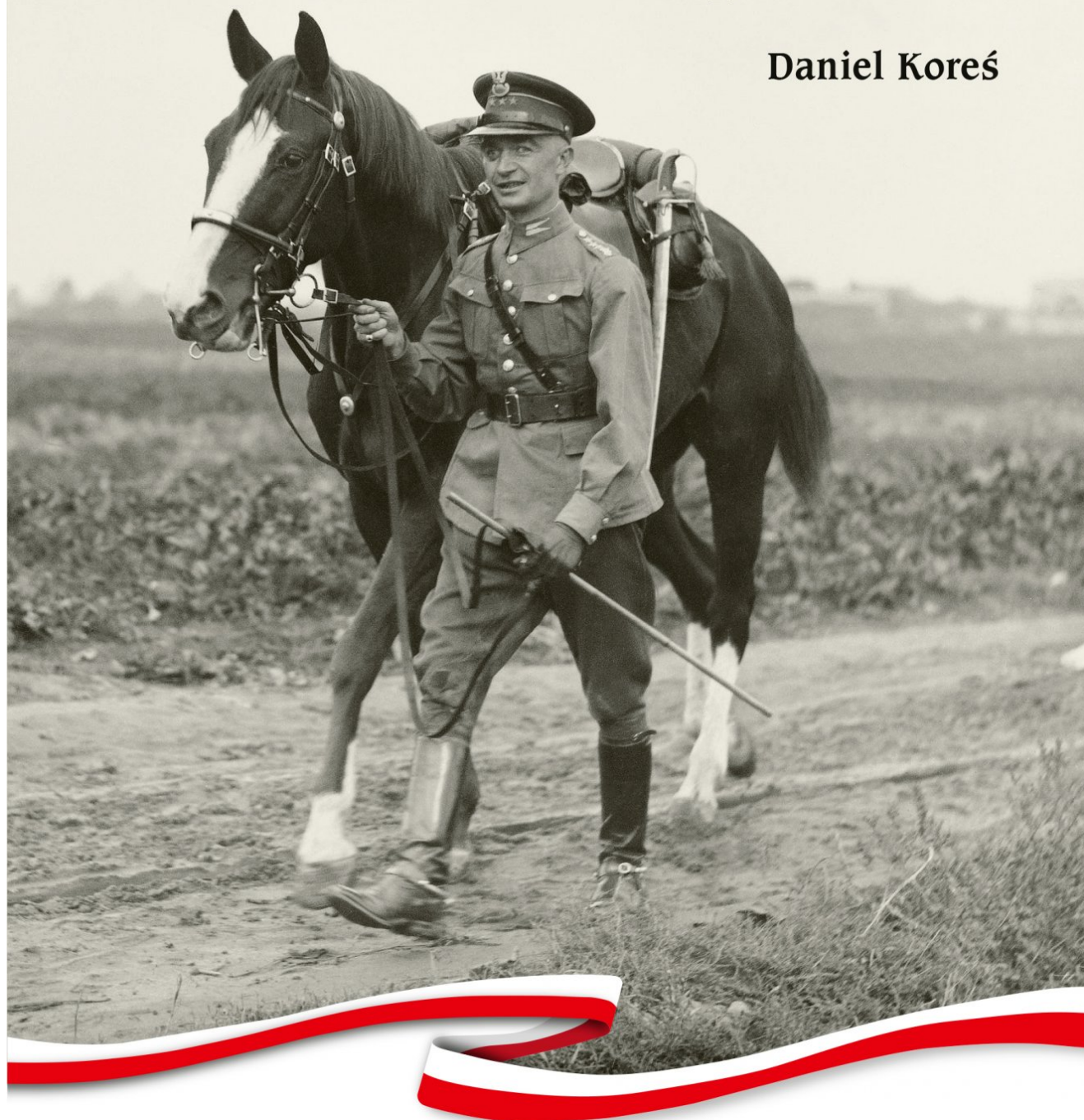
[Daniel Koreś, *Konstanty Plisowski*, Warszawa 2019](#)

Konstanty Plisowski (1890–1940) urodził się w Nowosiółce, powiecie bałckim guberni podolskiej, w rodzinie Karola i Marii Ambrożyny z Hołubów. Był absolwentem Korpusu Kadetów w Odessie. W 1911 r. rozpoczął służbę w Armii Imperium Rosyjskiego. W czasie I wojny światowej walczył na froncie austriackim. Dowodził szwadronem w 12. Achtyrskim Pułku Huzarów. Od 23 stycznia do 2 marca 1918 r. stał na czele szwadronu złożonego z Polaków – żołnierzy 12 Dywizji Kawalerii, z którym odbył 1400 kilometrowy marsz z Odessy do Twierdzy Bobrujsk. Tam objął dowództwo 4 szwadronu 3 pułku ułanów. 3 lipca 1918 r. po rozformowaniu pułku, razem z bratem Kazimierzem udał się na Kubań. 8 września 1918 r. objął dowództwo Dywizjonu 1 Dywizji Jazdy przy 4 Dywizji Strzelców Polskich. W styczniu 1919 r. w Odessie objął dowództwo Pułku Ułanów 1 Dywizji Jazdy. Po opuszczeniu Odessy i dwumiesięcznym pobycie w Besarabii 15 czerwca 1919 r. niedaleko Śniatynia jego pułk ułanów przekroczył granicę rumuńską i przybył do Polski. Brał udział w wojnie polsko-ukraińskiej. 11 lipca 1919 r. dowodził szarżą pod Jazłowcem. 12 sierpnia jego oddział przemianowany został na 14 pułk Ułanów Jazłowieckich. W wojnie 1920 dowodził IV i VI Brygadą Jazdy. 29 listopada 1927 r. został zwolniony ze stanowiska dowódcy 6 Samodzielnej Brygady Kawalerii w Stanisławowie i wyznaczony na stanowisko dowódcy 5 Samodzielnej Brygady Kawalerii w Krakowie. 1 stycznia 1929 r. Prezydent RP Ignacy Mościcki nadał mu stopień generała brygady. 31 marca został zwolniony ze stanowiska dowódcy 5 Samodzielnej Brygady Kawalerii, a 31 grudnia 1930 r. został przeniesiony w stan spoczynku. W 1939 r. dowodził obroną Twierdzy Brzeskiej. Po opuszczeniu twierdzy w nocy z 16 na 17 września, poprowadził swój oddział do zgrupowania Franciszka Kleeberga. Sam objął funkcję zastępcy Grupy Operacyjnej Kawalerii Władysława Andersa. W dniach 24–28 września 1939 r. dowodził Nowogródzką Brygadą Kawalerii, która przebijając się na południe, walczyła z Niemcami i Sowietami. 28 września dostał się do sowieckiej niewoli w obozie w Starobielsku. Figuruje na Liście straceń nr 2585 zbrodni katyńskiej.

[**►POBIERZ**](#)

JÓZEF SZOSTAK „FILIP”

Daniel Koreś

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Józef Szostak „Filip”

[Daniel Koreś, Józef Szostak „Filip”, Warszawa 2019](#)

W broszurze przedstawiono w formie popularnonaukowej biografię Józefa Szostaka (1897-1984), osoby, która całe swoje życie poświęciła służbie Polsce. Józef Szostak od 1915 r. walczył w Legionach Polskich, następnie brał udział w walkach o wschodnie granice Rzeczypospolitej. W okresie międzywojennym kontynuował służbę w szeregach Wojska Polskiego, zarówno w jednostkach liniowych, jak i w Sztabie Głównym. We wrześniu 1939 r. dowodził 13. Pułkiem Ułanów Wileńskich, później działał w strukturach konspiracyjnych Polskiego Państwa Podziemnego. W czasie powstania warszawskiego osiągnął status trzeciej osoby w sztabie Komendy Głównej Armii Krajowej. Za zasługi w walce o niepodległość został dwukrotnie odznaczony orderem Virtuti Militari.

Po wojnie pracował m.in. jako dyrektor kopalni glin ogniotrwałych na Dolnym Śląsku. W 1950 r. został aresztowany przez funkcjonariuszy MBP i po trwającym 2,5 roku tzw. śledztwie oskarżony m.in. o to, że „idąc na rękę ruchowi faszystowskiemu, działał w zakresie rozstrzygania w sprawach publicznych na szkodę Narodu Polskiego”. Skazano go na 7 lat pozbawienia wolności; w 1955 r. został przedterminowo i warunkowo zwolniony z więzienia.

Płk dypl. Józef Szostak do końca życia pozostał przeciwnikiem ustroju i władz RRL, o czym świadczy m.in. poparcie, jakiego udzielał antykomunistycznej partii politycznej – Konfederacji Polski Niepodległej.

[**►POBIERZ**](#)

**WINCENTY, JAN I MARIA
WIERZEJEWSKY**

Wawrzyniec Wierzejewski

**BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ**

Wincenty, Jan i Maria Wierzejewscy

[Wawrzyniec Wierzejewski, Wincenty, Jan i Maria Wierzejewscy, Warszawa 2019](#)

Maria, Jan i Wincenty Wierzejewscy kształtowali swoją tożsamość narodową i religijną poprzez wzorce wyniesione z domu rodzinnego. Ich rodzice, Franciszek Wierzejewski i Michalina z Majewskich, wywodzili się z małych wielkopolskich miasteczek, gdzie tradycja polska była szczególnie żywa i pielęgnowana przez miejscową społeczność. Wspólnota rodzinna była jedną z najwyżej cenionych wartości, a podtrzymywanie ducha narodowego i praca organiczna w kierunku odzyskania przez ojczyznę niepodległości stanowiły główną cechę charakterystyczną. Wielkopolska jest jednym z najstarszych regionów historycznych Polski, gdzie przez wieki kształtowała się wizja państwa polskiego i gdzie, mimo silnych prób germanizacyjnych, Polacy nigdy nie stracili nadziei na odzyskanie niepodległości (fragment broszury).

Publikacja przygotowana przez Oddział IPN w Poznaniu.

[►POBIERZ](#)

**MATKA
MATYLDA GETTER**

s. Teresa Antonietta Frącek RM

**BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ**

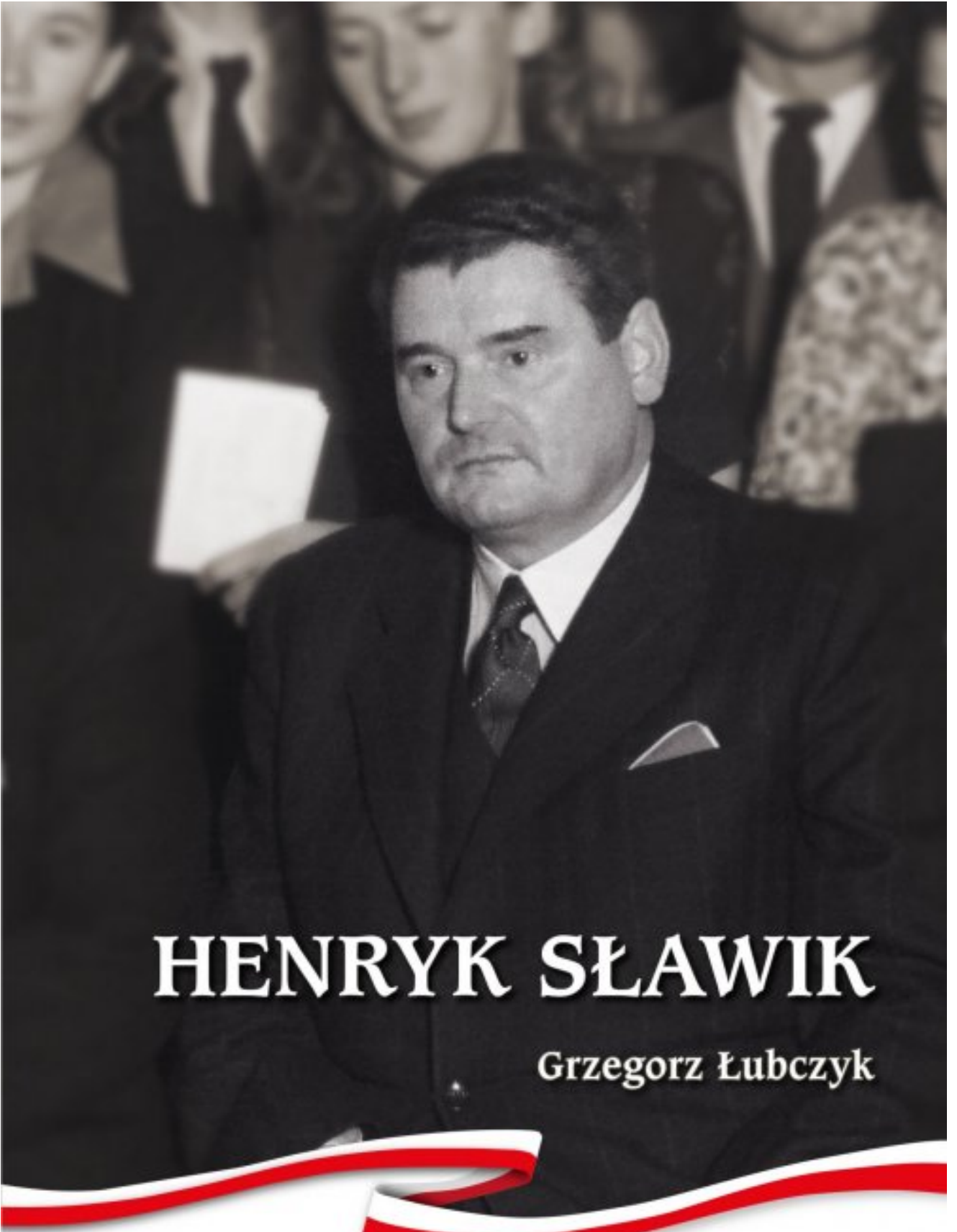
Matka Matylda Getter

[s. Teresa Antonietta Frącek RM, *Matka Matylda Getter*, Warszawa 2019](#)

Broszura przedstawia życie matki Matyldy Getter ze Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi, które w latach II wojny światowej, kierując się sumieniem i ewangelicznym wezwaniem do niesienia pomocy bliźnim, ratowały życie Żydom, ukrywając ich w swoich klasztorach, w domach dla dzieci, szpitalach i zakładach opiekuńczych, chociaż za to groziła śmierć.

Matka Matylda Getter – organizatorka 25 zakładów wychowawczych i opiekuńczych, zasłużona na polu oświatowo-wychowawczym i charytatywnym, odznaczona Orderem Odrodzenia Polski (1925), Złotym Krzyżem Zasługi (1931), Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami w czasie powstania warszawskiego (27 września 1944 r.) oraz pośmiertnie medalem „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata” (1985). Przez 81 lat dzieliła losy Zgromadzenia Rodziny Maryi i wpływała na kierunki jego rozwoju, pracując na odpowiedzialnych stanowiskach jako nauczycielka, wychowawczyni, przełożona domów zakonnych w Odessie, Petersburgu, Warszawie oraz Prowincji Warszawskiej. Należy do wybitnych przedstawicieli narodu polskiego. W czasie II wojny światowej uratowała ponad 750 Żydów, w tym ponad 500 dzieci.

[**►POBIERZ**](#)

HENRYK SŁAWIK

Grzegorz Łubczyk

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

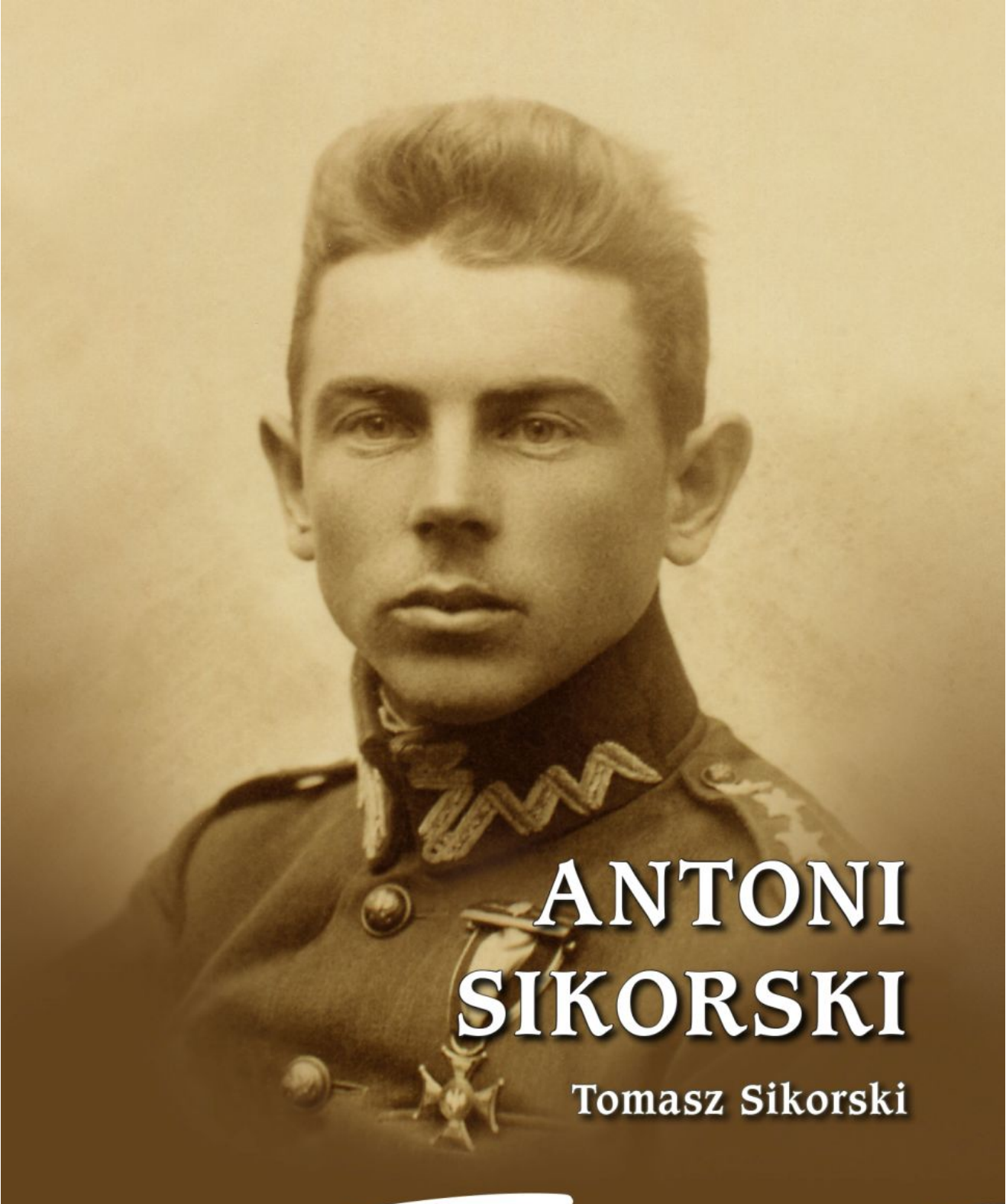
Henryk Sławik

[Grzegorz Łubczyk, *Henryk Sławik*, Warszawa 2019](#)

Kim był przed 1939 r. w Polsce i czego w następnych latach dokonał na Węgrzech, skoro jego polscy i żydowscy podopieczni zwracali się doń „Kochany Panie Prezesie”, „Wujku Henryku”? Zapytani po wojnie o swego opiekuna i wybawcę, mówili o nim: „Anioł”, „Posłaniec Boży”, „święta postać”, „polski Wallenberg”. Dlaczego więc po zakończeniu wojny został wykreślony z polskiej pamięci zbiorowej?

„Gdy stopy nasze dotkną świętej ziemi rodzinnej, wtedy wielu z nas popatrzy wstecz na gościnną ziemię węgierską, która przyciągnęła nas tak serdecznie i żywiła przez tyle lat. Zrozumieliśmy wtedy, że nie była to ziemia obca, ale ziemia naszych wiernych przyjaciół, którzy w złych i ciężkich godzinach nie wyparli się nas i z całą odwagą, godną tego szlachetnego narodu, pomagali nam przebyć najtrudniejszy odcinek tułaczki duchowej i fizycznej [...] Byli oni jak gdyby nieznanymi żołnierzami naszej wspólnej sprawy – szarymi ludźmi, którzy jednak nigdy się nie zachwiali i nigdy nam nie poskąpili ciepła swych serc. Nie zapomnijmy o nich nigdy!” – powiedział Henryk Sławik 12 maja 1943 r. w obszernym wywiadzie dla „Więści Polskich”, głównej gazety uchodźczej. Słowa te jako prezes Komitetu Obywatelskiego dla Spraw Opieki nad Polskimi Uchodźcami na Węgrzech skierował do tysięcy rodaków powierzonych jego opiece przez Rząd RP na Uchodźstwie.

[►POBIERZ](#)

ANTONI SIKORSKI

Tomasz Sikorski

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Antoni Sikorski

[Tomasz Sikorski, *Antoni Sikorski*, Warszawa 2019](#)

W broszurze przedstawiono w formie popularnonaukowej biografię Antoniego Sikorskiego (1893–1987), bohatera, który już w wieku 18 lat wszedł niezwykle aktywnie w nurt polskiej historii i pozostał w nim przez całe życie. Gdy przyszedł dzień zbrojnego wystąpienia narodu przeciwko zaborcom, porzucił studia i w sierpniu 1914 r. wstąpił ochotczo do powstających Legionów Polskich. Po wojnie polsko-ukraińskiej i polsko-bolszewickiej został oficerem służby stałej w Wojsku Polskim. We wrześniu 1939 r. po raz kolejny objął na froncie dowództwo grupy operacyjnej. Mundur zdjął po 34 latach służby w 1947 r. jako podpułkownik. Był z krwi i kości oficerem II Rzeczypospolitej, wiele razy odznaczonym za bojowe czyny i umiejętności dowódcze.

[►POBIERZ](#)

WACŁAW LIPIŃSKI

Marek Gałęzowski

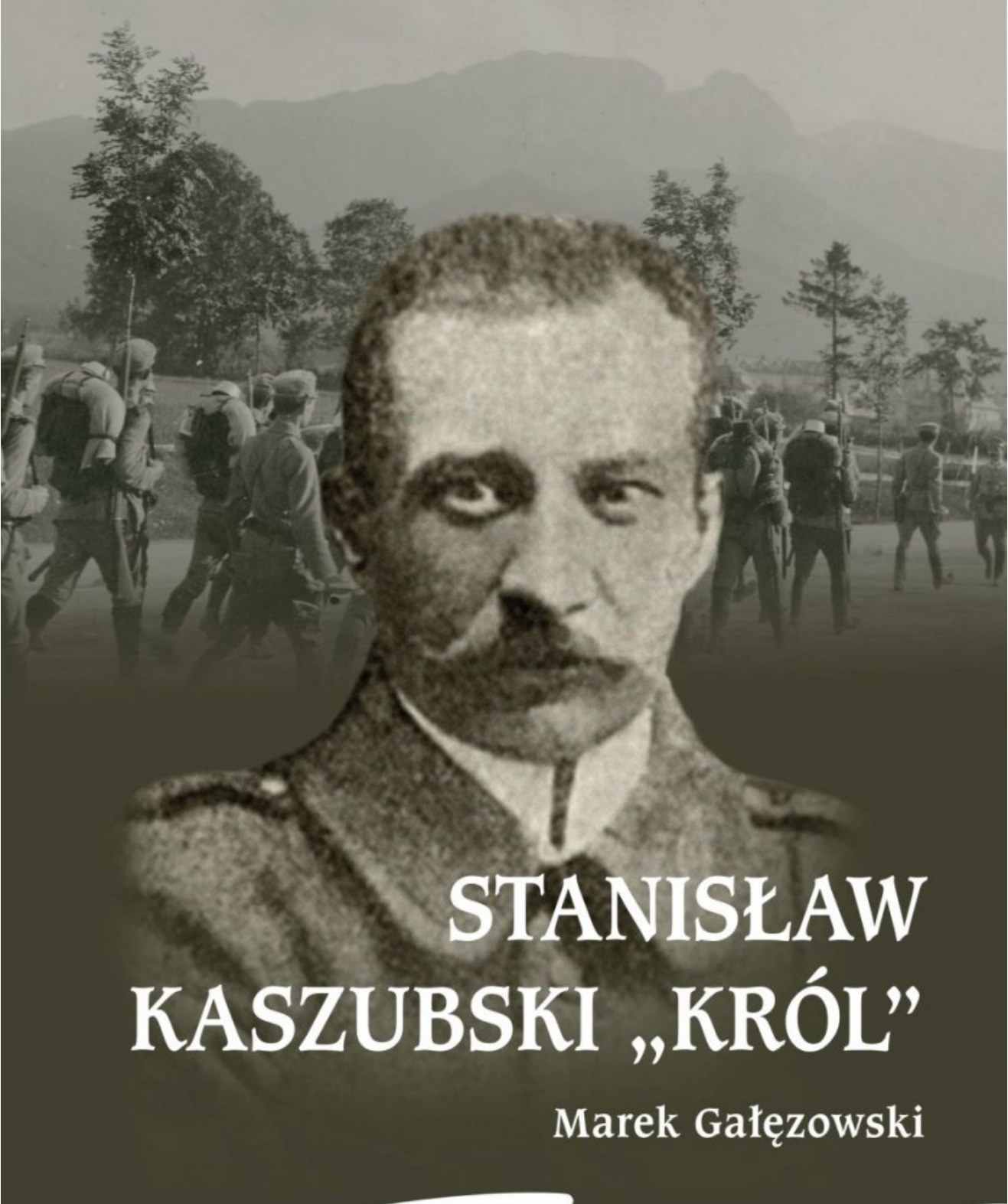
BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Wacław Lipiński

[Marek Gałęzowski, *Wacław Lipiński*, Warszawa 2019](#)

Broszura z serii „Bohaterowie Niepodległej” przedstawia życie i działalność ppłk. Wacława Lipińskiego (1896–1949). Podpułkownik Wojska Polskiego i doktor habilitowany historii Wacław Lipiński był żołnierzem Legionów Polskich i Polskiej Organizacji Wojskowej. Po odzyskaniu niepodległości bił się z Ukraińcami o Lwów, a następnie w wojnie z bolszewikami. Ojczyzna nagrodziła go Krzyżem Virtuti Militari i czterokrotnie Krzyżem Walecznych. Ukończył prawo, pracował w Instytucie Badania Najnowszej Historii Polski, przekształconego później w Instytut Józefa Piłsudskiego. Gdy w 1939 r. Warszawa stanęła do samotnej walki z Niemcami, trwał u boku prezydenta stolicy Stefana Starzyńskiego. Zamordowany przez komunistów w 1949 r. za bezkompromisową wierność niepodległej Polsce.

[►POBIERZ](#)

STANISŁAW KASZUBSKI „KRÓL”

Marek Gałęzowski

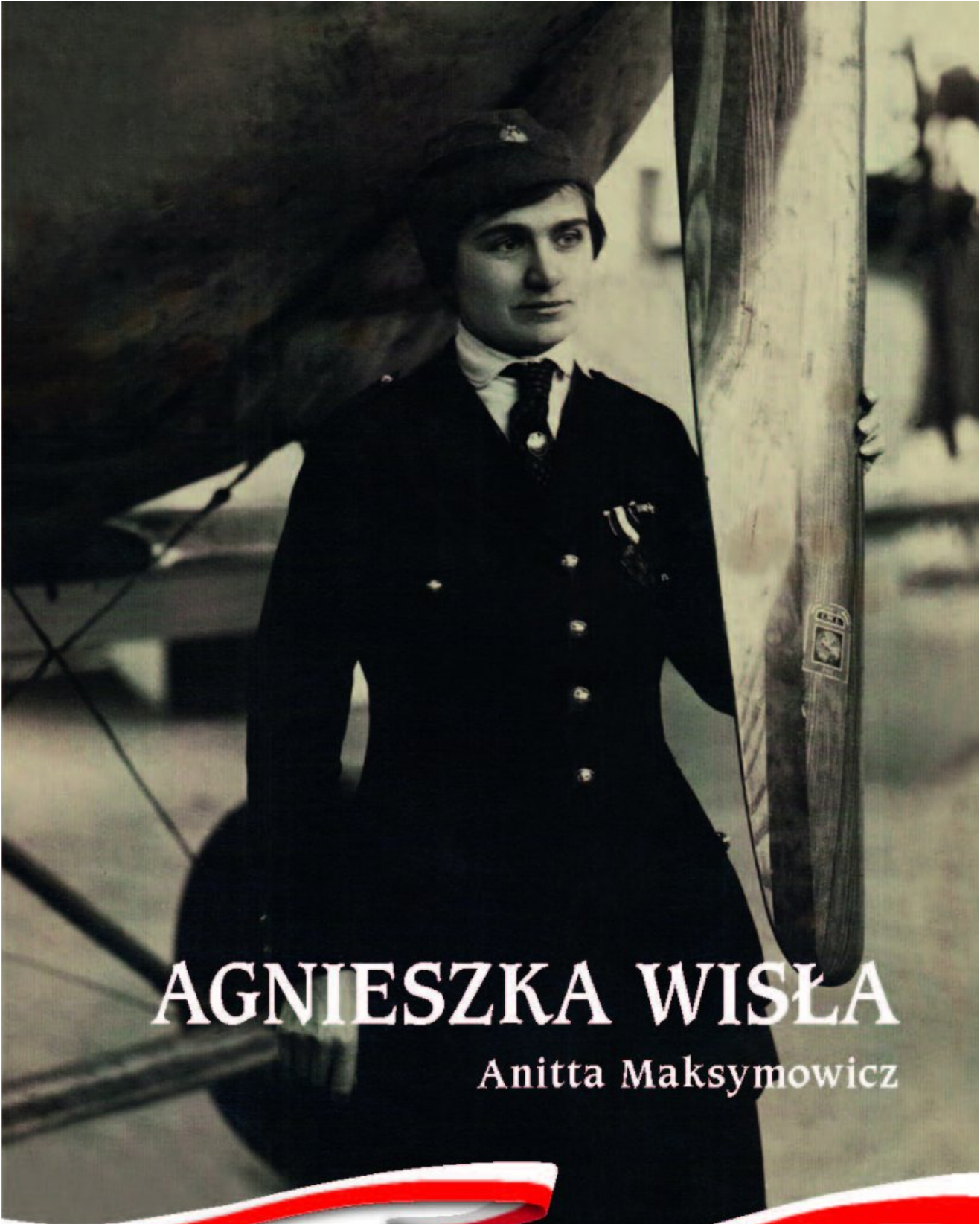
BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Stanisław Kaszubski „Król”

[Marek Gałęzowski, *Stanisław Kaszubski „Król”*, Warszawa 2018](#)

Stanisław Kaszubski cieszył się „opinią bardzo dzielnego oficera – odznaczał się zawsze wybitnymi zaletami charakteru, jak również nadzwyczajną prawością, nieugiętą ideowością, przykładem odwagi i męstwa świecił zawsze i wszędzie wśród otoczenia” – pisano we wniosku o nadanie Kaszubskiemu, podporucznikowi 1. pułku piechoty I Brygady Legionów Polskich, najwyższego polskiego odznaczenia wojskowego – Krzyża Virtuti Militari. Zaszczyt ten spotkał wielu oficerów legionowych, którzy okazali wybitne męstwo w kampaniach toczonych z Rosją o niepodległość Polski w latach 1914–1916. Blisko 120 z nich poległo w boju, lecz tylko jeden po wzięciu do niewoli został postawiony przed carskim sądem i jako obywatel rosyjski skazany na karę śmierci przez powieszenie. Tym jedynym był Stanisław Kaszubski, warszawiak z urodzenia, przez wiele lat swojego dorosłego życia związany z Krakowem, socjalista, który w czasie rewolucji 1905 r. przybrał pseudonim „Król”. Do broszury dołączono fotografie oraz dokumenty.

[**►POBIERZ**](#)

AGNIESZKA WISŁA

Anitta Maksymowicz

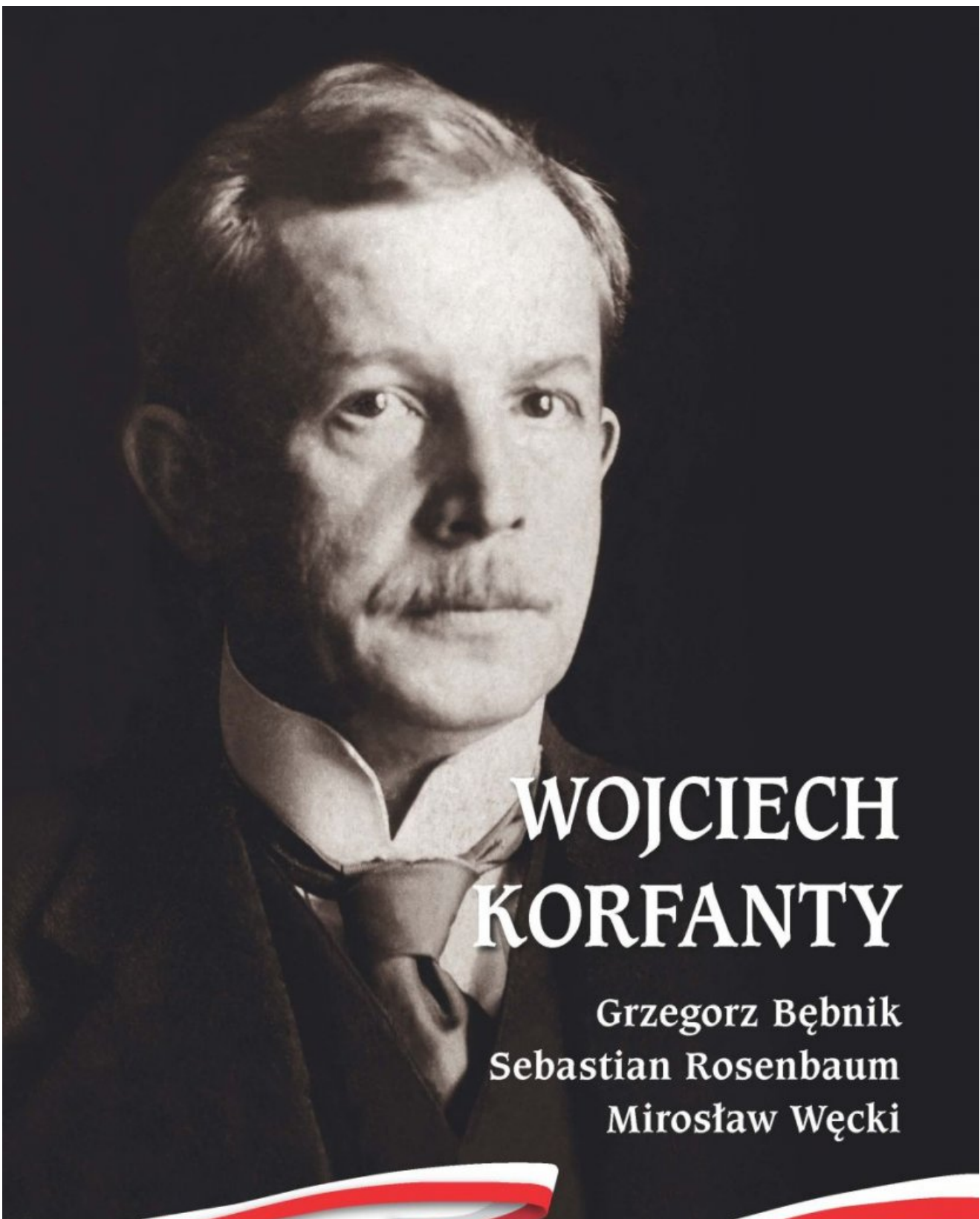
BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Agnieszka Wisła

[Anitta Maksymowicz, *Agnieszka Wisła*, Warszawa 2018](#)

Biogram Agnieszki Wisły (1887–1980), działaczki polonijnej, patriotki zasłużonej dla sprawy polskiej. Wisła aktywnie uczestniczyła w pracach Sokolstwa Polskiego w Ameryce; była zaangażowana w akcję rekrutacyjną do Armii Polskiej we Francji; jako sanitariuszka Polskiego Białego Krzyża podczas I wojny światowej organizowała pomoc dla polskich ochotników w Kanadzie, Stanach Zjednoczonych oraz we Francji. Służyła im też w Polsce, gdzie w latach 1919–1921 toczyła się wojna z bolszewikami o wschodnią granicę państwa. Po powrocie do Stanów Zjednoczonych resztę swego życia poświęciła niesieniu pomocy polskim weteranom, którzy wróciwszy po zakończeniu walk do Ameryki, znaleźli się w bardzo ciężkiej sytuacji ekonomicznej. Współorganizowała – będąc pierwszą i przez wiele lat jedyną kobietą – działające do dziś Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej w Ameryce i była założycielką jego siostrzanej kobiecej organizacji – Korpusu Pomocniczego Pań.

[►POBIERZ](#)

A black and white portrait of a man with a mustache, wearing a suit and tie, looking slightly to the right. The background is dark.

WOJCIECH KORFANTY

Grzegorz Bębik
Sebastian Rosenbaum
Mirosław Węcki

A stylized red and white wavy ribbon graphic that curves across the bottom of the page.

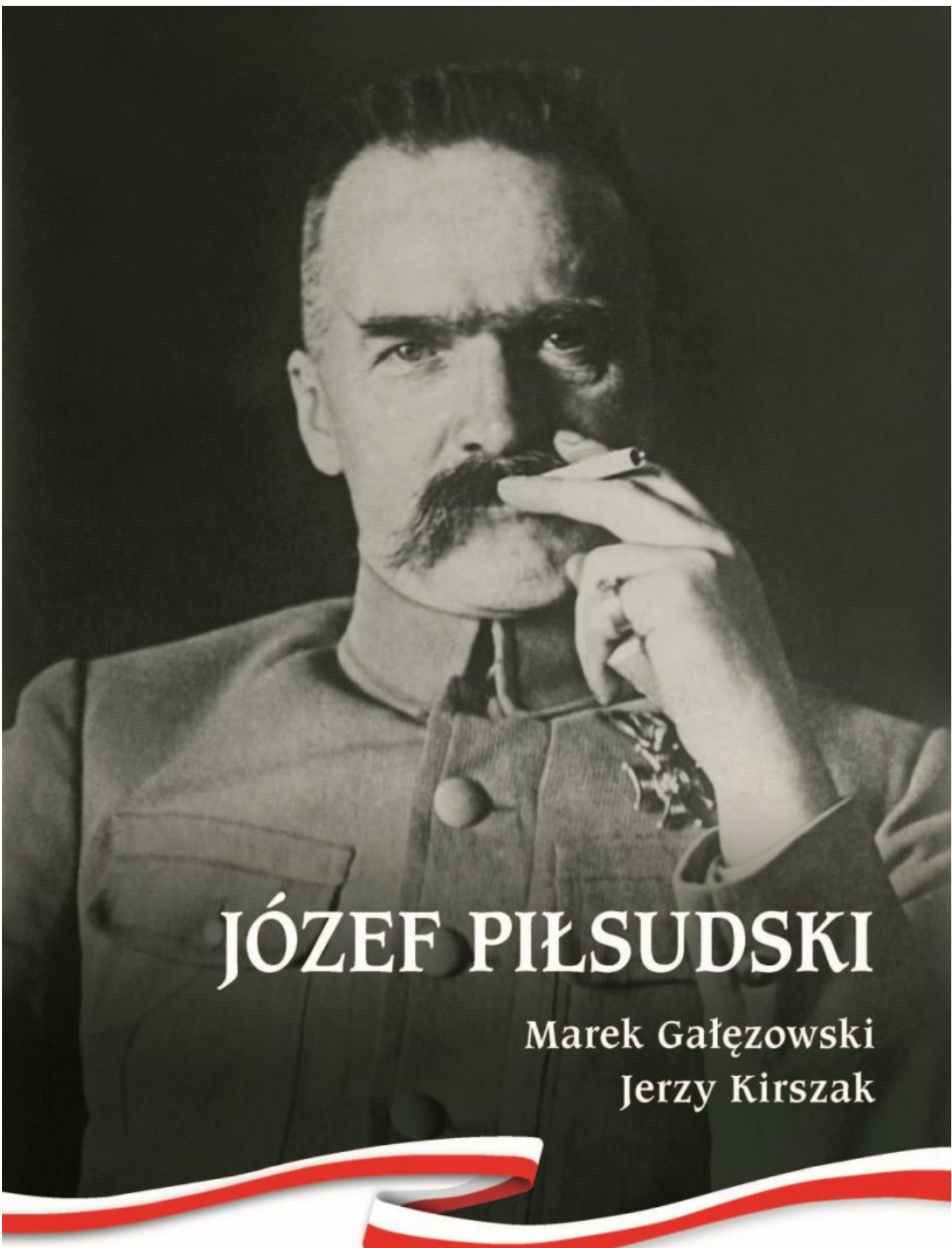
BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Wojciech Korfanty

[Grzegorz Bębnik, Sebastian Rosenbaum, Mirosław Węcki, *Wojciech Korfanty*, Warszawa 2018](#)

Broszura prezentuje sylwetkę Wojciecha Korfanteo (1873–1939), najważniejszego przedstawiciela polskiego ruchu narodowego z Górnego Śląska. Korfanty przeciwstawiał się germanizacyjnej polityce władz niemieckich wobec ludności polskiej, walczył o polepszenie sytuacji niższych warstw społecznych. Występował na forum parlamentarnym i na wiecach, był czynny jako dziennikarz i wydawca prasowy, stworzył gazety „Polak” i „Górnoślązak”. W listopadzie 1918 r. został członkiem Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu, kierował jej wydziałem wojskowym w czasie powstania wielkopolskiego. Gdy w traktacie wersalskim zapisano, że los Górnego Śląska ma zostać rozstrzygnięty w plebiscycie, stanął na czele Polskiego Komisariatu Plebiscytowego i kierował jego akcją propagandową. W maju 1921 r. wywołał III powstanie śląskie i został jego dyktatorem, odnosząc sukcesy militarne i polityczne. Wskutek oporu Józefa Piłsudskiego nie objął stanowiska premiera, pozostał jednak wiodącym politykiem w województwie śląskim.

[**►POBIERZ**](#)

A black and white portrait of Józef Piłsudski, a man with a mustache, wearing a military-style jacket, holding a cigarette in his right hand. The portrait is the background for the top two-thirds of the book cover.

JÓZEF PIŁSUDSKI

Marek Gałęzowski
Jerzy Kirszak

A stylized red and white wavy ribbon graphic that spans the width of the cover, separating the title area from the bottom text.

BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ

Józef Piłsudski

[Marek Gałęzowski, Jerzy Kirszak, *Józef Piłsudski*, Warszawa 2018](#)

Prezentowana broszura jest skróconą wersją tekstu, zamieszczonego w albumie [Twórca Niepodległej. Józef Piłsudski 1867-1935](#), autorstwa Marka Gałęzowskiego i Jerzego Kirszaka. Tamże – bibliografia i źródła cytatów.

[►POBIERZ](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Do pobrania